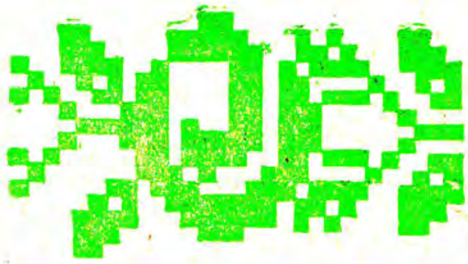

Ніва

ГОД I № 14 БЕЛАСТОК, 3 ЧЭРВЕНЯ 1956 г. ЦАНА 60 гр.

ПІМЕН ПАНЧАНКА

ДЗІВАК

Працуе ў нас майстар, ну проста дзівак,
Не можа хлапец ажаніцца ніяк:
І Зоя —
Не тое,
І Насця —
Не шчасце,
З дзяўчат не жадае нікога украсці.
Сягоння — яму намякаем мы — танцы,
А майстар спяшыць як хутчэй развітацца.
Мы робім нядзельную вылазку ў лес,
Ды іншы у хлопца зусім інтарэс...
Ездзіць штогод ён то ў Ялту, то ў Сочы,
Там ён шукае дзявочыя вочы.
Потым пяе нам пра горы і мора,
Толькі пра справы свае не гавора.
Мы распыталі ў знаёмых таварышаў,
З кім пад сонцам гарачым ты парышся...
Ходзіш, блукаеш поўднёвымі паркамі,
Часта знаёмішся з вуснамі яркімі.
П'еш, пэўна, з імі, цалуешся, можа?
Пі сабе...
Нас гэта мала трывожыць...
Мы рыхтаваліся ў клубе да свята,
Майстар зайшоў,
Паглядзеў вінавата
І ні то весела, і ні то сумна
Вымавіў:
«Вось вы якія красуні!»
Быў ён узрушаны — гэта я бачыла
І, як магла, ўсё яму растлумачыла,
Што ў Насці
Ужо шчасце,
А ў Зоі
Ужо двое...
Што нам рабіць, шалапутны з табою?
Будзеш век ездзіць — саб'ешся, сап'ешся...
Што ты глядзіш так?
Чаго ты смяешся?

Лебедзі ў беластоцкім парку. *Фота — Леў*

РАНІЦА ХВЕДАРА

Памыўшыся ў прыемнай, асвяжаючай, цёплай вадзе, Хведар паволі пераапрануўся ў чыстае адзенне, на ходу зашпіліў яшчэ гузікі вопраткі, паправіў шапку на галаве, хвіліну прыпыніўся ля выхаду з шахцёрскай лазні, потым хуткімі крокамі накіраваўся ў каравульную, зняў з дошкі прысутнасці свой нумарок і спешна выйшаў на вуліцу.

Была ясная, ціхая нядзельняя раніца. Вуліца танула ў асляпляючых праменнях сонца. У нос біла ап'яняюча свежае, чыстае, халаднавае паветра. Парослыя лесам навакольныя горы пакрывала ледзь прыкметная сінява імглы.

Ля прыпынку ўжо стаяла колькі чалавек. Неўзабаве падыйшоў трамвай.

На ўсходах гасцініцы Хведар успомніў, што сёння павінен атрымаць нумар даўно выпісанай і з нецярплівасцю чаканай, беларускай газеты „Нівы". Можным турзком адчыніў высокія, старыя дзверы і кінуўся да акенца швейцарскай. Нарэшце...

На стале, за шыбінай акенца выразна бялецела, незнаёмая яшчэ, але адчувальна блізкая сэрцу аркуша газеты.

Паволі ідучы па ўсходах гісцініцы ў свой пакойчык ён хвалюючыся перагортваў старонкі „Нівы. Зайшоўшы ў пакой шпарка рассеўся за сталом і пачаў чытаць загалоўкі.

Хведару не хацелася ўжо спаць. Ён не чуў стомленасці пасля начной працы ў шахце. Ім авалодала нейкая дзіўная, перапаўняючая сэрца радасць. „Нарэшце нейкі там Хведар Рамшэвіч, загублены сярод Ніжне-Сілезскіх шумлівых гарадоў, каля падножжа вялікасных Судэцкіх гор, чытае сваю родную газету". — раздумліваў ён.

Яму раптам захацелася з кім небудзь падзяліцца радасцю. Але з кім? І тут ён успомніў, што ў Вроцлаве жыве яго аднакраінец, Пятро Рачульскі — студэнт політэхнікі.

Хведар палахліва зірнуў на гадзіннік... „Так, паспею яшчэ на цягнік"... — прамовіў устаючы з-за стала і вясёла расцягваючы словы.

* * *

Пятро ўжо збіраўся ісці ў горад калі ў дзверы яго пакоя нехта нецярпліва пастукаўся.

— Уваходзьце — крыкнуў Пятро. Дзверы хутка расчыніліся і ў пакой стралою ўляцеў яго сябра Хведар. Нават не прывітаўшыся ён з таемнай усмешкай на вуснах, з адной рукой закладзенай за спіну, стаў перад сваім даўнім сябром.

— Што з табою? — узбуджана спытаў сябра, Пятро.

— А вось што — і Хведар урачыста абмінаючы Пятра, як поп райскія вароты, паклаў нейкую газету на стол. Пятро глянуў, але не зразумеў у чым справа.

— І ты касалапае стварэнне гэтага грэшнага свету не дадумліваешся яшчэ, што гэта? — дабрадушна аблаяў свайго сябра Хведар.

Пятро кінуўся да стала, аберуч схапіў газету. — „Ніва" — смяючыся ад радасці чытаў Пятро беларускія літары.

Потым яны, адзін другому вырываючы з рук газету, пачалі досыць няскладна, чытаць першае лепшае, што кідалася ім у вочы. У канцы канцоў аднак супакоіліся і пачалі ўважліва чытаць.

Ужо вечарэла, калі яны выйшлі на вуліцу. На тратуарах трымкацеў шматлікі людскі натоўп. Зрэдку праязджалі з бледнымі фарамі аўтамашыны.

— Ведаеш, што — урэшце прамовіў Пятро — мне „Ніва" вельмі спадабалася. У ёй пішацца ўсё так ясна, зразумела і жыццёва... але... я ў ёй заўважыў адну характэрную з'яву.

Да яе пішуць людзі пераважна з Беласточчыны, а беларусы ёсць не толькі ў Беласточчыне. Ты толькі падумай: колькі беларусаў жыве і ў Вроцлаве, і ў Зялёнай Гуры, і ў Еленяй Гуры, і ў Шчэціне... У іх-жа таксама ёсць свае турботы, свае радасці і цяжкасці... „Ніва" — гэта газета не толькі для беларусаў Беласточчыны, але наогул для ўсіх беларусаў Польшчы — закончыў Пятро.

* * *

Цягнік набіраў хуткасці. У акне купэ прасоўваліся апошнія чароды мільгаючых агеньчыкаў гарадскога асвятлення. Гвалтоўна грукацелі колы на астатніх пераездах. Цягнік імчаўся ў бяздонне гусцеючага вечаровага змроку. Да вушэй Хведара дабягаў сонны пошум набліжаючагася лесу.

Толькі цяпер ён адчуў усю невыносную стомленасць, хіліла спаць. — Каб як найхутчэй Валбжых — падумаў. — А там ужо не бяда, са станцыі да гасцініцы недалёка...

...Так, так правільна сказаў Пятро... гэтая газета не толькі для беларусаў Беласточчыны але і для беларусаў усяе Польшчы... абавязкова трэба будзе напісаць у „Ніву" — стомлена сонным голасам прамовіў Хведар. Акно пустога купэ ззяла атупляючай цемрай. Аднастайна, усыпляюча грукацелі колы.

С. ЯНОВІЧ

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Наш каментарый

У час прыняцця ў гонар французскай урадавай дэлегацыі ў Маскве, адбылася свабодная, шчырая гутарка паміж тав. Хрушчовым, а прэм'ерам Моле.

— Халодная вайна — сказаў тав. Хрушчоў — нагадвае цяпер трупа, над якім плача сям'я і блізкія. А труп і застаецца трупам.

— Францыя і Захад наогул — адказаў прэм'ер Гі Моле — згодны ўдзельнічаць у пахаванні халоднай вайны.

— Але — дадаў тав. Хрушчоў — за катафалкам напэўна знойдуцца плаксухі.

Вось іменна ў апошніх днях мы ўжо чулі два такія плаксівыя галасы: адзін Адэнаўэра, другі Эйзенхаўэра (аб Далесе пісалі мы ў папярэднім каментарыі). Няма ніякага сумнення, што ў выніку адпавядаючай інтарэсам усяго чалавецтва, палітыкі Савецкага Саюза, у міжнародным становішчы назіраем значнае змяншэнне напружанасці, а раздзьмуваная вядомымі коламі т. зв. халодная вайна, фактычна з'яўляецца ўжо толькі трупам. І менавіта ў гэтым не могуць дайсці да ладу некаторыя прыхільнікі працягвання гонкі ўзбраенняў і палітыкі раз'ятрывання міжнародных адносін. Вось нпр. насупор фактаў і здаровай думкі, канцлер Адэнаўэр у мінулым тыдні выскачыў з заявай, што... „Савецкі Саюз з'яўляецца смяротным ворагам Германіі" і, што міжнародная сітуацыя „ніколі не з'яўлялася так складнай, цяжкай і няўпэўненай як цяпер".

У падобным духу выступіў таксама прэзідэнт ЗША Эйзенхаўэр. Вось у час святкавання заканчэння навучальнага года ва універсітэце Бойляр (штат Тэксас), выступіў ён з прамовай, у якой востра заклеймаваў комунізм, называючы яго між іншым, „агрэсіўнай дактрынай", якая „пануе над мільёнамі людзей у свеце". Эйзенхаўэр заявіў, што „ва ўсім глыбокім сэнсе гэтага слова, комунізм зазнаў „няўдачу" нягледзячы на тое, што — як заявіў — комуністычная ідэалогія з'яўляецца „вялікай небяспекай ад якой нават не свабодны і амерыканскі народ". Аперыруючы ў далейшым комуністычным пудзілам, Эйзенхаўэр абмеркаваў сваю праграму „больш дзейнага супрацоўніцтва паміж свабоднымі народамі" з мэтай супрацьдзеяння ўплывам комуністычнай ідэалогіі на Захад.

Як бачым, так, як і заява Канрада Адэнаўэра так і прамова прэзідэнта ЗША, маюць выразную мэту — раз'ятрывання адносін паміж Усходам і Заходам. Толькі ў цяперашняй сітуацыі, калі гэтыя адносіны значна палепшыліся і ўсё ўказвае на тое, што будуць яны развівацца і ў далейшым духу міру і супрацоўніцтва паміж народамі, такія выказванні з'яўляюцца нічым іншым, як плачам па, вечны ёй спакой, палітыцы халоднай вайны і з пазіцыі сілы, а таксама з'яўляюцца пабожным жаданнем аматараў ваенных авантур. Ход падзей, жыццё, рэчаіснасць — усё гэта імкнецца да адзіна правільнай і слушнай развязкі: да мірнага суіснавання, насупор намерам і жаданням некаторых упартых ворагаў развіцця і прагрэсу.

Возмем у прыклад хаця-б яшчэ адзін плаксівы голас, а менавіта голас містэр Далеса, які ў сувязі з прызнаннем Егіптам Народнага Кітая, выказаў... спачуванне. Містэр Далес плача і спачувае, а жыццё крочыць сваім шляхам.

Вось, што адбылося ў апошніх днях. Найвялікшы сярод арабскіх дзяржаў — Егіпет афіцыйна прызнаў Кітайскую Народную Рэспубліку і наладзіў з ёю дыпламатычныя адносіны. Арабская Ліга якая складаецца з 7 краін, заставіла сваім членам поўную свабоду дзеянняў адносна прызнання Народнага Кітая. Амерыканская газета спадзяецца, што „следам Егіпта мабыць пойдуць і іншыя арабскія краіны, а асабліва тыя, якія аб'еднаны з Егіптам саюзным пактам". Але на гэтым не канец. Вось Вялікабрытанія вырашыла пашырыць т. зв. выключную працэдуру на шэраг тавараў, экспорт якіх у Народны Кітай і краіны соцыялізма быў забаронены пастановай НАТО. Дазволена вывезці першую партыю трактараў. Вось японскі ўрад таксама згадзіўся наладзіць гандлёвыя адносіны з Народным Кітаем і паслаць у Пекін гандлёва - прамысловую дэлегацыю. Вывад з гэтага толькі адзін: ідэя мірнага суіснавання ўвасабляецца ў штораз больш канкрэтныя формы і з'яўляецца шляхаводнай думкай замежнай палітыкі штораз большай колькасці краін, якія імкнуцца да разрадкі міжнароднай напружанасці.

А ўсё гэта з'яўляецца магчымым і ажыццяўляецца дзякуючы таму, што нашая рэчаіснасць, г. зн. развіццё і моц нашага лагера, штораз болей здабывае свет.

Насупор галашэнням і спачуванням паследышаў пэўнай палітыкі...

Наглядальнік

— Містэр Далес, ба вас з візітам...
— К чорту!.. Прашу больш не ужываць гэтага праклятага слова: візіт!.. Зразумела?

Тыдзень у фотааб'ектыве

Ад 26 да 28 мая г. г. у Варшаве адбыўся II Усепольскі З'езд вытворчай кааперацыі. З'езд абмеркаваў рад важных пытанняў адносна далейшага, яшчэ шпарчэйшага развіцця сельскагаспадарчай вытворчай кааперацыі.

27.V.1956 г. у вячэрнія гадзіны адбылася сустрэча дэлегатаў на З'езд з членамі Дзяржаўнай Рады, кіраўніцтва партыі і ўрада. У сустрэчы ўдзельнічалі прысутныя на З'ездзе, члены замежных дэлегацый.

На здымку: Маршал К. Ракасоўскі сярод удзельнікаў сустрэчы.

ЦАФ — фото Мотль.

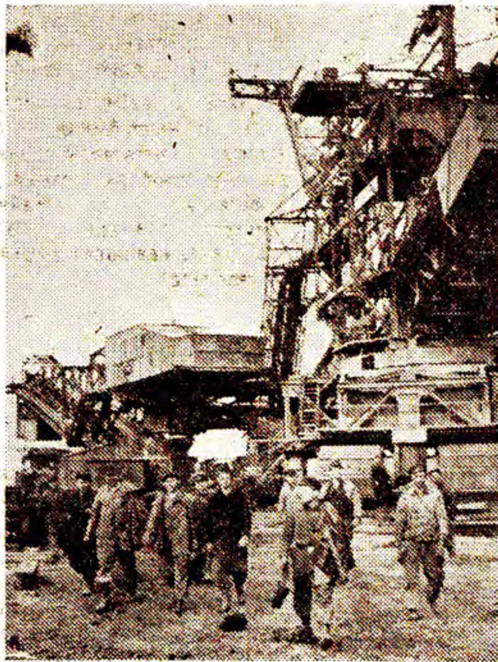

Нямецкая электрастанцыя Гіршэльд, якая знаходзіцца ля Нысы, забяспечваецца вугалем з польскай шахты адкрытай распрацоўкі бурага вугалю ў Тураве. Электрастанцыя штодзённа расходуе 10.000 тон вугалю. Праз кожныя 10 хвілін у электрастанцыю прыбывае поезд з грузам 130 тон вугалю. Паравозы абслугоўваюцца, як і польскім, так і нямецкім, экіпажамі. Сістэматычна адбываюцца супольныя нарады на якіх нямецкія і польскія рабочыя, абмяркоўваюць сваё супрацоўніцтва. Частка электраэнергіі перасылаецца на тэрыторыю Польшчы.

На здымку: рабочыя працуючыя пры рамонце экскаватара пасля працы, пакідаюць шахту.

Фото — ЦАФ — Цэнтральбільд

Адкрытая 27 г. м. у Цурыху авіяцыйная выстаўка з'яўляецца найвялікшым міжнародным паказам навейшых тыпаў самалётаў.

На здымку: Усеагульнае зацікаўленне выклікаў совецкі рэактыўны пасажырскі самалёт ТУ—104.

Фото — ЦАФ

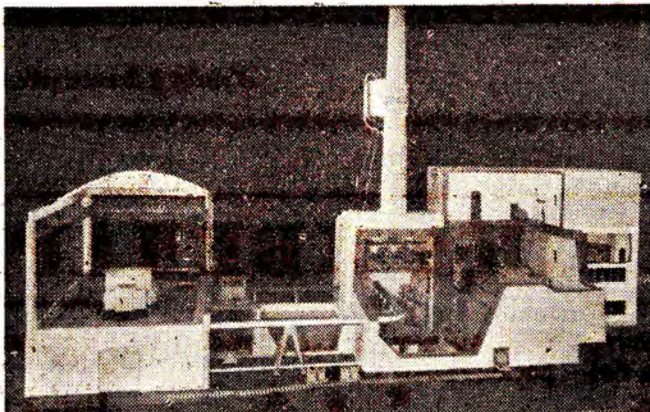

У музеі тэхнікі НОТ у Палацы Культуры і навукі ў Варшаве, у аддзеле „Тэхніка будучыні" знаходзіцца польская мадэль атамнай электрастанцыі, якую праектаваў інж. Дамброўскі.

ЦАФ — фото Кжэшэўскі

Ці хрысціянства існавала заўсёды?

Аднойчы, у традыцыйных ужо спрэчках з маім сябром Янкай, кранулі мы праблему рэлігіі.

Янка ўпарта заяўляў, што хрысціянская рэлігія існавала заўсёды і, што так ужо мусіць быць. Людзі — казаў — да гэтага прывыкалі цэлымі стагоддзямі і цяжка ім растлумачыць, што бог не існуе.

— О не, адказваю, што да таго, ці рэлігія існавала заўсёды, дык трэба сказаць, што не існавала.

Нават царква гаворыць, што хрысціянская рэлігія існуе ўсяго каля 2.000 год.

— А, што было перад тым — спытаў Янка.

— А перад тым не было хрысціянства. Тады грамадскасць верыла ў многа багоў.

— А чаму яны верылі ў многа багоў? — запытаў Янка.

Каб растлумачыць гэтую справу, — трэба прыпомніць сабе на якім узроўні была тады навука.

Громаадволаў не было — а пяруны білі і прычынялі вялікія шкоды. Сонца выпальвала збожжа, травы, — чалавек і аддаваў яму гонар. Дык і наогул — чалавек не ўмеў, не меў магчымасцей, змагацца з прыродай, быў залежны ад яе. Таму амаль, што не ўсім з'явам прыроды прыпісвалася незвычайная сіла.

Адтуль багі сонца, пяруноў і шмат іншых. Гэта былі грозныя багі, якіх усе баяліся, былі таксама і добрыя багі, якія мелі дапамагаць людзям у іх штодзённых справах, як паляванне, рыбная лоўля, а нават — каханне.

Выходзіць, што тады людзі не разумелі і грамадскіх з'яў, не патрапілі іх растлумачыць і зноў прыпісвалі ім незвычайную сілу, аддавалі гонар.

Пры тым усе гэтыя вераванні выкарыстоўвалі для сваіх мэт уласнікі нявольнікаў, якіх было поўна ў храмах, і якія з'яўляліся асобным пластам грамадства.

Такім чынам трымалі яны ў жаху нявольнікаў, казалі ім, што такі свет устаноўлены праз багоў і не можна гэтага адвярнуць, чалавек тут бяссільны. Цвярдзілі, што лад, які існуе на зямлі, гэта недатыкальная справа.

Мэта вядомая — утрымаць у паслухмянасці шматлікія тысячы і мільёны людзей, якія на іх працавалі. У тым часе (Нявольніцтва) рэлігія была ўжо выкарыстоўваная дзяржаўнай уладай, для сваіх мэт.

Гэта пазней выкарысталі і „тварцы" хрысціянскай рэлігіі, — але аб гэтым наступным разам.

М. М.

СПЕЦ

Галоўны рэдактар выдаванай у Вене газеты „Фольксбот" з нейкага часу хадзіў незвычайна засмучаным. Вось і цяпер, паволі крочачы па Пратэру, не бачыў усміхаючыхся навокал твараў, не чуў чароўных мелодый вальсаў, не адчуваў праменняў цёплага сонца, пранікаючых праз густую лістату дрэў. Шоў заклапочаны і думаў, што будзе далей. А клопатаў было шмат. Ну бо і ўявіце сабе, што „Фольксбот" пагражае заняпад, зруйнаванне. Так, зруйнаванне! Тыраж газеты быў невялікі. Зрэшты і так працаўнікі рэдакцыі ніколі не разлічвалі на даход з продажы газеты. Хоць ніхто аб гэтым уголас не казаў, але паўсюдна было вядомым, што грошы на выдавецтва газеты, як і на нямалыя пенсіі для працаўнікоў, атрымліваліся рознымі шляхамі ад пэўнага пасольства. Зразумела, што не былі гэта грошычкі — філантропія, не!

Плацячы іх, вымагалася ад газеты выконвання, пэўных акрэсленых задач, уласна кажучы, толькі аднаго: як мага часта змяшчаць ўсялякія паклёпніцкія паведамленні аб Савецкім Саюзе і краінах народнай дэмакратыі. І іменна гэта з'яўлялася прычынай турбот і заклапочанасці галоўнага рэдактара.

Справа ў тым, што ўсяго некалькі дзён таму выклікалі рэдактара ва ўжо памянутае пасольства і цалкам не ў далікатнай форме, заявілі, што калі „Фольксбот" не ўзмоцніць антысовецкай прапаганды і не павялічыць колькасці прэпараваных паведамленняў аб комуністычных краінах, тады грашовыя датацыі будуць спынены. Пры гэтым параілі рэдактару больш энергічна разглядзецца вакол сябе і знайсці якога - небудзь спеца па гэтых справах. Бо ці-ж і на самай справе, нельга адшукаць кагось, хто з пасіяй кампанаваў-бы патрэбныя інфармацыі? — Вазміце, рэдактарак, прыклад з радыё "Свабодная Еўропа" або з падобных устаноў — сказалі яму — Вучыцеся ад іх.

І рэдактар, выходзячы з пасольства, вырашыў знайсці такога спеца па ўсходніх справах. Толькі дзе, адкуль? Крочачы па Пратэры і раздумліваючы над сваім і газеты лёсам накіраваў свой позірк на недалёкі кіёск.

Падышоў да яго і купіў „Газету аб'яў". Якая-ж была яго вялікая радасць, калі сеўшы на лавачцы, прачытаў у „Газеце", што „шматгадовы працаўнік міністэрства прапаганды III германскай імперыі па пытаннях Усходу, шукае працы".

Шпарка ўсхапіўся з лаўкі, сеў у таксі і загадаў везціся да жаданага спеца.

Размова была кароткая, дамовіліся і вось на наступны дзень у рэдакцыі „Фольксбот" з'явіўся новы працаўнік, якому аддана ў распараджэнне самы лепшы пакой. Казалі, што яго пенсія будзе большай нават ад пенсіі самага галоўнага. Такім чынам Курт Епэ, вопытны знаўца і спец па пытаннях комунізма пачаў сваю працу. Не варта тут многа разводзіцца, што да тэхнікі працы гэтага спеца. Хопіць толькі ўспомніць, што в дня, у якім была змешчана ў „Фольксбот першая інфармацыя апрацаваная Епам, рэдакцыя пачала атрымліваць зласлівыя лісты з запытаннямі накшталт: „Ці пасол Парыж намерваецца пераехаць у Таледо?", „Ці консуль Буэнас Айрэс выязджае ў водпуск"?, „Ці пасол Рым падаў сябе ў адстаўку"?. Галоўны рэдактар пачаў злавацца: — Чаго яны хочуць гэтыя штукары!? Чаму іменна да нас звяртаюцца з такімі наіўнымі запытаннямі?

Але на адказ доўга не давалася чакаць. Вось пасля некалькіх дзён, на пісьмовым стале зазваніў тэлефон і з тэлефоннай трубкі пачуў толькі два словы: „адхіляем датацыю", а ў той-жа момант у яго кабінет увайшоў пасыльны, прыносячы тоўсты канверт. Быў гэта канверт вядомага пасольства, у якой знаходзіўся толькі адзін экземпляр „Фольксбот" з абрысаванай чырвоным алоўкам, першай інфармацыяй спеца Епэ. Побач радкоў інфармацыі было напісана толькі адно слова: „дурань".

У інфармацыі паведамлялася: „Масква (наш кар.). — Як нас паведамляюць з аўтарытэтных колаў, урад СССР вырашыў адклікаць свайго пасла у Мангольскай Народнай Рэспубліцы, аб прозвішчы Улан-Батар".

Галоўны рэдактар зразумеў. Але было ўжо позна!..

СаВа

З Совецкай БЕЛАРУСІ

Магутныя тралёвачныя трактары, пад'емныя краны і многія іншыя механізмы аблягчылі цяжкую працу на лесанарыхтоўках, зрабілі яе ў некалькі разоў больш прадукцыйнай.

На здымку: Тралёўка лесу трактарамі, выпускаемымі Мінскім трактарным заводам.

Цікавасць да літаратуры краін народнай дэмакратыі

У адзін з буйнейшых кніжных магазінаў Мінска № 11 паступіла новая, вялікая партыя кніг з краін народнай дэмакратыі. Гэта выданні па медыцыне, мастацтву, біялогіі, мастацкія творы. Многія з навінак былі распрададзены на працягу дня. На прылаўках і ў вітрынах можна знайсці польскія, нямецкія, кітайскія, балгарскія, чэхаславацкія, венгерскія, румынскія выданні. Зараз тут налічваецца да 500 назваў зарубежнай літаратуры.

Прайшло толькі тры месяцы, як быў адкрыт аддзел літаратуры краін народнай дэмакратыі, але ён ужо карыстаецца шырокай папулярнасцю не толькі ў Мінску, але і за яго межамі. У ліку пастаянных пакупнікаў аддзела — вучоныя, архітэктары, урачы, скульптары, інжынеры, рабочыя, пісьменнікі, мастакі, студэнты. У сшытку заказаў можна бачыць заяўку ад працоўных Рудзенска, Барысава, Гомеля, Шчучына і іншых месц. Паступаюць заказы ад мінскіх прадпрыемстваў, бібліятэк, ВНУ.

За тры месяцы аддзел прадаў літаратуры на 60 тысяч рублёў.

(БЕЛТА)

Трактары „Беларусь" з глебазачэпамі

Трактары „Беларусь" знаходзяць усё больш шырокае ўжыванне ва ўсіх галінах сельскай гаспадаркі. Аднак да нядаўняга часу прадукцыйнаму выкарыстанню гэтых машын на ворыве, культывацыі і іншых работах перашкаджае адна акалічнасць. Пры высокай вільготнасці глебы — ранняй вясной, а таксама восенню — колы трактара з гумавымі шынамі часта прабуксоўвалі. У выніку, вясной машыны можна было пачынаць выкарыстоўваць на палявых работах толькі на два - тры тыдні пазней гусенічных.

Зараз Мінскі трактарны завод пачаў адгрузку спажыўцам спецыяльных прыстасаванняў — глебазачэпаў, якія выключаюць падобныя з'явы. Прыстасавання прадстаўляюць сабой літыя стальныя башмакі з грэбнямі На кожнае вядучае кола манціруецца па 10 такіх башмакоў, злучаных у адну істужку. Устаноўка і злыманне глебазачэпаў займае некалькі мінут.

Кожны другі трактар „Беларусь", выпускаемы прадпрыемствамі, аснашчаецца зараз камплектам глебазачэпаў. (БЕЛТА).

Мінскія радыёаматары

Многа аматараў радыё аб'ядноўвае Мінскі абласны радыёклуб Добраахвотнага таварыства садзейнічання Арміі, Авіяцыі і Флоту. Адны захапляюцца работай на кароткіх, другія — на ультракароткіх хвалях. Аматары ўстанавілі не адну тысячу сувязей з кароткахвалевікамі Совецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі. Актыўна працуюць у эфіры Г. Радыён, С. Цібін, Л. Шэрман, В. Баранаў, В Гразоўскі і іншыя.

У гэтым годзе член радыёклуба, студэнт політэхнічнага інстытута В. Бензараў, удзельнічаючы ў восьмых усесаюзных радыётэлефонных спаборніцтвах кароткахвалевікоў, заняў другое месца сярод індывідуальных станцый. Ва ўсесаюзных радыётэлеграфных спаборніцтвах кароткахвалевікоў у мінулым месяцы ён правёў за адну гадзіну работы 49 двухбаковых радыёсувязей з рознымі пунктамі СССР і краін народнай дэмакратыі, перавысіўшы рэкорд ЦК ДТСААФ па гэтаму віду спорту.

Праведзены рэспубліканскія спаборніцтвы радыстаўапаратараў. Чэмпіёнам рэспублікі па прыёму і перадачы радыёграм стаў член клуба, тэхнік Мінскага радыёцэнтра, майстар радыёаматарскага спорту. Г. Астрабахін. На 9-х вочных спаборніцтвах радыёапаратараў у г. Маскве, якія адбыліся ў красавіку, ён падзяліў 1—3 месцы ў асабістым першынстве па прыёму шыфраваных радыёграм з запісам рукой.

З кожным годам расце лік радыёаматараў, павялічваецца колькасць калектыўных і індывідуальных кароткахвалевых і ультракароткахвалевых радыёстанцый. У цяперашні час у Мінску адкрыты 4 калектыўныя КХ УКХ радыёстанцыі, 12 індывідуальных радыёстанцый.

Аматары сваімі рукамі робяць радыёпрыёмнікі і магнітафоны, тэлевізары і вымяральныя прыборы, розныя радыёстанцыі, рознастайную электронную апаратуру. Штогод наладжваюцца выстаўкі іх творчасці.

(БЕЛТА)

„Паходжанне і гісторыя беларускіх вясельных абрадаў"

Так называецца манаграфія акадэміка Н. М. Нікольскага, якая нядаўна выйшла з друку ў выдавецтве Акадэміі навук БССР.

Праца прысвечана вывучэнню беларускіх вясельных абрадаў, робіць агляд руху і складу абраднасці беларускага вясельнага цыкла, паходжання каравайнага рытуалу і іншых.

Манаграфія з'яўляецца першым вопытам дэталёвага даследвання гісторыі беларускіх вясельных абрадаў на падставе марксісцка - ленінскай метадалогіі.

Турысцкія паездкі па краінах свету

У рэспубліцы расце колькасць працоўных, якія жадаюць правесці свой водпуск у турысцкіх падарожжах па розных краінах.

У маі дзве групы беларускіх турыстаў пабываюць у Германскай дэмакратычнай рэспубліцы. Яны наведаюць гарады: Берлін, Дрэздэн, Лейпцыг, Патсдам і іншыя месцы. У гэтым-жа месяцы дзве групы турыстаў выедуць на 15 дзён у Федэратыўную Народную Рэспубліку Югаславію. Яны пабываюць на радзе прадпрыемстваў, наведаюць адзін з лепшых курортаў Югаславіі — Дуброўнік, размешчаны на беразе Адрыятычнага мора.

У ліпені першая група беларускіх працоўных на цеплаходзе „Перамога", зробіць цікавае падарожжа вакол еўрапейскага мацярыка. Турысты наведаюць сталіцу Швецыі — Стакгольм, а затым порт Галандыі — Ротэрдам. Адсюль цеплаход „Перамога" накіруецца да берагоў Францыі, у порт Гаўр. У час трохдзённай стаянкі ў Гаўры, турысты пабываюць у Парыжы, дзе азнаёмяцца з гістарычнымі помнікамі і іншымі выдатнасцямі сталіцы Францыі. Затым яны накіруюцца ў італьянскі порт Неапаль, наведаюць сталіцу Грэцыі — Афіны, парты Сталін ў Балгарыі і Канстанцу ў Румыніі.

На 25-ы дзень шляху цеплаход з турыстамі вернецца у Одэсу.

Летам і восенню гэтага года сотні беларускіх турыстаў пабываюць: у Польшчы, Румыніі, Кітаі, Балгарыі, Венгрыі, Чэхаславакіі, Швецыі, Фінляндыі і іншых краінах. Намячаюцца турысцкія паездкі ў Дэмакратычную Рэспубліку Ветнам, Індыю, Афганістан, Бірму, Інданезію, Егіпет і некаторыя іншыя краіны.

(БЕЛТА)

„Мараль пані Дульскай"

У тэатры імя Я. Коласа адбылася прэм'ера спектакля «Мараль пані Дульскай», пастаўленага па п'есе польскай пісьменніцы Г. Запольскай (пераклад М. Татура). Спектакль паставіў рэжысёр А. Скібнеўскі, мастак Я Нікалаеў У галоўных ролях — Е. Радзялоўская, Н. Глебаўская, Е. Лагоўская, Ц. Сяргейчык і інш.

Дыспетчарская радыёсувязь у МТС

Калгаснікі і механізатары рэспублікі вядуць веснавыя палявыя работы. Для аператыўнага кіраўніцтва трактарнымі брыгадамі пасьпяхова выкарыстоўваецца радыёсувязь. Дыспетчарская служба цяпер працуе ў 283 МТС — удвая больш, чым вясной мінулага года. Радыёстанцыі „Ураджай" маюць звыш 3 тысяч трактарных брыгад, а ў многіх МТС яны устаноўлены і на аўтаперасоўных рамонтных майстэрнях. Гэта дазваляе ўмела манеўраваць машынамі, хутка аказваць тэхнічную дапамогу ў полі.

Дыспетчарская радыёсувязь абсталявана амаль ва ўсіх МТС Маладзечанскай вобласці. Завяршаецца гэтая работа таксама ў Віцебскай вобласці. Да канца года МТС рэспублікі атрымаюць яшчэ 900 радыёстанцый „Ураджай". Намячаецца ў будучым годзе ўстанавіць унутрыабласную радыёсувязь з машынна - трактарнымі станцыямі.

(БЕЛТА)

Новы выпуск спецыялістаў

У канцы чэрвеня заканчваюцца дзяржаўныя экзамены ў вышэйшых навучальных установах Мінска.

Днямі ў Беларускім дзяржаўным політэхнічным інстытуце імя І. В. Сталіна закончылася размеркаванне выпускнікоў. У бягучым годзе інстытут заканчвае 514 чалавек. Сярод іх інжынеры 18 профіляў: тарфянікі, хімікі, тэхналогі, электрыкі, механікі, цеплаэнергетыкі, будаўнікі і іншыя. З ліку заканчваючых інстытут працаваць у Беларусі застаецца 316 чалавек Астатнія будуць накіраваны для работы ў Карэла-Фінскую ССР, Казахстан, Комсамольск, Мурманск, Малдавію, Хабараўск, Прыбалтыку і іншыя гарады Совецкага Саюза.

Р. ВАЛОДЗІН

Канцэрты французскага піяніста ў Мінску

Некалькі дзён у Мінску гасціў вядомы французскі піяніст Самсон Франсуа. У адной з лепшых канцэртных залаў горада — у клубе імя Дзержынскага адбыліся два яго выступленні. Самсон Франсуа прыняў удзел у канцэрце сімфанічнага аркестра Беларускай дзяржаўнай філармоніі. 13 мая адбыўся сольны канцэрт Самсона Франсуа. З вялікім майстэрствам ён выканаў творы Ліста, Шапена, Дэбюсі, Равеля і іншых кампазітараў.

Канцэрты французскага піяніста прайшлі з велізарным поспехам.

(БЕЛТА)

Мінскі радыёзавод выпускае першакласныя 14-лямпавыя шасцідыяпазонныя прыёмнікі „Беларусь" і тэлевізары „Беларусь".

На здымку: Кантралер правярае партыю новых прыёмнікаў „Беларусь".

Збор твораў К. Крапівы

Дзяржаўнае выдавецтва Беларускай ССР выдае збор твораў у трох тамах вядомага беларускага пісьменніка Кандрата Крапівы.

У першым томе змешчаны крытыка - бібліяграфічны артыкул аб творчасці К Крапівы, байкі і вершы, паэмы «Біблія», «Шкірута», «Фядос — чырвоны нос».

Другі том змяшчае апавяданні, фельетоны, памфлеты, нарысы У ім змешчаны таксама раман «Мядзведзічы», артыкулы і прамовы.

Драматычныя творы «Канец дружбы», «Партызаны», «Хто смяецца апошнім», «Проба агнём», «Мілы чалавек»' «З народам», «Пяюць жаваранкі», «Зацікаўленая асоба» ўключаны ў трэці том.

Усе тамы выйдуць у першай палавіне 1956 года.

У беларускіх лясах

Ад берагоў Заходняй Дзвіны да поўнаводнай Прыпяці, ад Заходняга Буга да Сожа, займаючы велізарныя прасторы, раскінуліся беларускія лясы Вечназялёныя на поўначы, яны пераходзяць на поўдні у шырокія векавыя дубравы.

Багаты жывёльны свет беларускіх лясоў. У іх можна сустрэць маленькага пушнога звярка гарнастая і бурага мядзведзя, каштоўнага янота і драпежную рысь, палахлівага зайца і лася, лісіцу і высакароднага аленя, касулю і дзікага кабана, лясную куніцу і ваўка, барсука і вавёрку і многіх іншых звяроў А ў славутнай Белавежскай пушчы жыве статак рэдкіх зуброў. У лясах рэспублікі жыве больш 250 відаў птушак Сярод іх — прамысловыя: глушэц, цецярук, рабчык, курапаткі шэрыя і белыя, розная балотная і водаплаваючая дзічына.

У гутарцы з карэспандэнтам БЕЛТА, начальнік управлення паляўнічай гаспадаркі Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР В. П. Барысенка расказаў:

— Для захоўвання і павелічэння колькасці дзікіх жывёл і звяроў у Беларусі ёсць пяць заказнікаў — Бярэзінскі, Чэрыкаўскі, Любчанскі, Барысаўскі і Чачэрскі. Апошні быў створан у гэтым годзе. Агульная плошча іх складае цяпер звыш 400 тысяч гектараў. На базе Бярэзінскага заказніка ў бліжэйшы час намячаецца стварыць запаведнік.

Мінулая зіма была вельмі цяжкай для лясных жыхароў. У выніку вялікага снежнага покрыма і моцных маразоў, зверы і птушкі цярпелі ад бяскорміцы.

На дапамогу звярам прыйшлі людзі. У заказніках была арганізавана падкормка лосяў, зайцаў, касуль шляхам падсякання маладых асін, хмызняку. Для рачных баброў ў спецыяльна падрыхтаваныя палонкі таксама падкладалася маладая драўніна.

Вядома, што каменная соль умацоўвае арганізм жывёлы. Асабліва яна неабходна ёй зараз, калі адбываецца лінянне, змена рогаў. У беларускіх лясах цяпер нярэдка можна ўбачыць спецыяльныя кармушкі, у якіх насыпана каменная соль у сумесі з глінай.

Вялікая ўвага ўдзяляецца ў рэспубліцы узбагачэнню лясной фаўны. У Чэрыкаўскі паляўнічы заказнік завезена з Алтая вавёрка-целекачка з прыгожым блакітным пухам. У верасні мінулага года тут выпушчана больш 100 хахуляў, прывезеных з Хаперскага дзяржаўнага запаведніка. У Петрыкаўскім раёне выпушчан і добра прыжыўся янот-паласкун. Звярок называецца так таму, што перш чым з'есці сваю здабычу, ён абавязкова паласкае, абмывае яе ў вадзе. Паласкун адрозніваецца ад янотападобнай сабакі больш цёплай, мяккай і трывалай шэрсцю і здольнасцю лазіць па дрэвах. На берагах возера Палічак у Бярэзінскім заказніку акліматызавалася і дае прыплод амерыканская норка, завезеная сюды два гады назад.

Нядаўна з Варонежскага дзяржаўнага запаведніка ў Бярэзінскі паляўнічы заказнік завезена 48 высакародных еўрапейскіх аленяў. Паводле даных назірання алені ў новых месцах пасялення адчуваюць сябе добра.

У гэтым годзе на некаторых рэках Віцебскай, Гомельскай і іншых абласцей будуць рассяляцца бабры, адлоўленыя на Сожы, Нёмане і Палескай рэчцы Шчары. Упершыню вырашана выпусціць на волю 100 серабрыста - чорных лісіц.

У будучым годзе намечана завезці у рэспубліку яшчэ 500 амерыканскіх норак, 200 хахуляў і 3.500 андатраў.

Беларускія паляўнічыя вядуць актыўную барацьбу з драпежнікамі, якія наносяць велізарную шкоду не толькі паляўнічай гаспадарцы, але і насельніцтву. За пасляваенныя гады ў рэспубліцы знішчана звыш 25 тысяч ваўкоў. (БЕЛТА)

Новы станок

ВІЦЕБСК. — (БЕЛТА) На заводзе імя Кірава закончыліся выпрабаванні новага двухбаковага тарцашліфавальнага поўаўтаматычнага станка для апрацоўкі сёдлаў клапанаў аўтарухавікоў.

Станок гідрафікаван, аснашчан аўтаматычнай змазкай і кнопачным кіраваннем. Дэталі падаюцца ў зону шліфавання спецыяльным дыскам аўтаматычна. Гэта дазваляе аднаму рабочаму абслугоўваць да пяці станкоў Прадукцыйнасць поўаўтамата 2.400 дэталей у гадзіну.

Новы станок прызначан для прадпрыемстваў аўтамабільнай прамысловасці.

Спаборніцтва двух кааператываў

Сёлета на першамайскай дэманстрацыі ў Семятычах асабліва звярталі на сябе ўвагу дзве групы людзей. Члены адной групы гаварылі па-беларуску, а другой па-польску. Асабліва цікавы быў момант спаткання гэтых груп. Мужчыны і жанчыны моцна пацiскалі адзін другому рукі, радасна гутарылі, жартавалі.

Пасля дэманстрацыі гэтыя дзве групы зліліся ў адну і накіраваліся ў Семятыцкі парк. Доўга яны сядзелі на мураве, выпівалі, закусвалі, спявалі.

З боку гледзячы на гэтых людзей, на іх ветлівыя адносіны, можна было падумаць, што тут, у Семятычах на першамайскай дэманстрацыі спаткаліся члены адной вялікай сям'і, якія не часта спатыкаюцца і не маюць магчымасці пагаварыць аб сваім жыцці, аб сваіх клопатах, аб сваіх дасягненнях.

А што гэта за людзі, адкуль яны? Адна група, — гэта кааператыўшчыкі з беларускай вёскі Волька Нурэцкая, а другая — палякі, таксама члены сельскагаспадарчага кааператыва з Таргавіска.

Два гады таму, на павятовым з'ездзе кааператыўшчыкаў, таварышы з Волькі Нурэцкай за найлепшыя ў павеце дасягненні ў развіцці кааператыўнай гаспадаркі ў 1954 годзе, атрымалі пераходны сцяг Прэзідыума павятовай рады нарадовай. На гэтым-жа з'ездзе Вальчане выклікалі на спаборніцтва сельскагаспадарчы кааператыў у Таргавіску (ён знаходзіцца ад Волькі ў адлегласці 70 кілометраў).

Таргавічане прынялі выклік і ўзяліся шчыра за працу. Паклалі яны шмат намаганняў, каб іх кааператыў быў найлепшым у павеце, каб пераняць ад Вальчан пераходны сцяг.

Намаганні Таргавічан не пайшлі дарма. Дзякуючы добраму дагляду пасеваў, іх землі далі больш 20-ці цэнтнераў збожжа з кожнага гектара. Кукуруза, цукровыя буракі таксама добра абрадзілі. Таргавічане выйшлі на першае месца ў павеце і атрымалі пераходны сцяг.

Што пасееш, то пажнеш.

У гэтым годзе спаборніцтва паміж гэтымі двума кааператывамі працягваецца.

Вальчанам — калі з імі мы гаварылі — было вельмі нялёмка прызнацца, што ў мінулым годзе яны горш працавалі ад Таргавічан, і што яны не ўтрымалі пераходнага сцяга, і што пераможцамі спаборніцтва з'яўляюцца Таргавічане. Аднак страта сцяга не аслабіла іх працоўных подзвігаў, а наадварот, змабілізавала да плённейшай працы.

У гэтым годзе — гавораць Вальчане — мы будзем так працаваць, каб выграць спаборніцтва, каб асягнуць найлепшыя вынікі ў павеце ў развіцці кааператыўнай гаспадаркі.

Вальчане спаборнічаюць у гэтым годзе з Таргавічанамі за павелічэнне ўраджаю з гектара. Сельскагаспадарчы кааператыў у Вольцы, павінен атрымаць у сярэднім 18 цэнтнераў збожжа з аднаго гектара. Вальчане абавязаліся таксама загаспадараваць 6 гектараў сенажаці, і атрымаць не менш 40 цэнтнераў сена з кожнага гектара. Пастанавілі яны ў 1956 годзе падрыхтаваць на зіму 202 тоны сіласу, значна павялічыць жывёлагадоўлю.

Сельскагаспадарчыя кааператывы ў Вольцы Нурэцкай і Таргавіску з'яўляюцца найлепшымі кааператывамі ў Семятыцкім павеце. Спаборніцтва і шчырыя сяброўскія сувязі дапамагаюць ім узаемна ліквідаваць недахопы ў сваёй працы.

Важна таксама адзначыць, што час ад часу прыязджаюць на сходы адзін да другога старшыні кааператываў.

У пачатку гэтага года старшыня кааператыва ў Вольцы, Максім Рудчык быў у Таргавіску, а старшыня кааператыва тав. Касінскі і палявы брыгадзір тав. Стычынскі з Таргавіска былі ў гасцях у Вольцы Нурэцкай. Як адзін, так і другі старшыня дзяліліся сваім вопытам, дамагаліся ўзаемна выкрываць недахопы ў працы кааператываў.

Так будуюць новае жыццё ў вёсцы беларусы з Волькі Нурэцкай і палякі з Таргавіска.

МІХАСЬ ХМЯЛЕЎСКІ

НАВІНЫ НАВУКІ І ТЭХНІКІ

Звышмагутныя турбіны

Аэрадынамічная лабараторыя Ленінградскага політэхнічнага інстытута імя Калініна выпрабоўвае мадэль буйнейшай у свеце гідратурбіны для Брацкай ГЭС. Ужо створана некалькі эскізных праектаў гэтай звышмагутнай турбіны.

Магутнасць кожнага гідраагрэгата Брацкай ГЭС будзе каля 200—250 тысяч кіловат. У свеце няма такіх машын. Устаноўленыя ў Злучаных Штатах Амерыкі на гідраэлектрастанцыі Грэнд-Кулі турбіны не перавышаюць па магутнасці ста дзесяці тысяч кіловат.

Высокі напор вады, які ўтворыць бурная Ангара, даў магчымасць праекціроўшчыкам распрацаваць радыяльна - восевы тып турбіны. Паток вады, расцякаючыся па радыусу кола, прымусіць яго вярцецца з велізарнай сілай.

Кожная дэталь гэтай унікальнай машыны выклікае здзіўленне. Па вышыні гідраагрэгат набліжаецца да сяміпавярховага дома. Рабочае кола турбіны важыць 180 тон, а вал — 100 тон.

У сусветнай практыцы выраб такіх буйных валаў невядомы. Алкаваць іх, як звычайныя валы, немагчыма, таму будзе ўжыт новы метад: вал вырашана зварыць з ліставога жалеза ў 200 міліметраў.

Маленькі ўцюг

Самы маленькі электрычны ўцюг, прызначаны для прасавання лёгкіх тканін і іншых рэчаў, стварыў Харкаўскі электра-механічны завод. Даўжыня яго 107 міліметраў, шырыня — 62, а вышыня — 70 міліметраў, вага 500 грамаў. Такі маленькі ўцюг можна браць з сабой у дарогу. Працуе ён ад пераменнага і пастаяннага току 127 і 220 вольт. Пасля ўключэння ў сетку ўцюг награецца за 10 — 12 мінут да тэмпературы 200 градусаў.

Уцюг камплектуецца нездымальным злучальным шнурам са штэпсельнай вілкай і падстаўкай. У яго пластмасавая ручка, нікеляваная аснова і аксіднае пакрыццё крышкі з яркай афарбоўкай.

МЕХАНІЗАЦЫЯ
сельскай гаспадаркі у пяцігодцы

Планаваны, так вялікі, рост сельскагаспадарчай вытворчасці ў пяцігодцы не можа адбыцца без паступовай усё шырэйшай механізацыі сельскагаспадарчых прац.

Таму нашыя прадпрыемствы ў тры разы павялічаць прадукцыю сельскагаспадарчых машын і прыладаў, пры адначасовай прынцыповай паправе іх якасці.

Прадпрыемствы таксама распачнуць прадукцыю, зусім новых тыпаў, сельскагаспадарчых машын, якія будуць абслугоўваць нашыя сельскагаспадарчыя кааператывы і ПГР-ы.

У перыяд пяцігодкі значна ўзрасце прадукцыя трактараў, якія ўсё больш становяцца асноўнымі машынамі ў апрацоўцы зямлі. У канцы пяцігодкі будзе іх працаваць на палях нашай краіны 112 тысяч штук.

Таксама ўзрасце прадукцыя камбайнаў. У канцы пяцігодкі будзе іх 14 тысяч штук. Сумесна з павелічэннем прадукцыі сельскагаспадарчых машын, сельская гаспадарка ўсё больш будзе атрымліваць электрычнага току. У 1960 годзе большая частка вёсак будзе электрыфікавана.

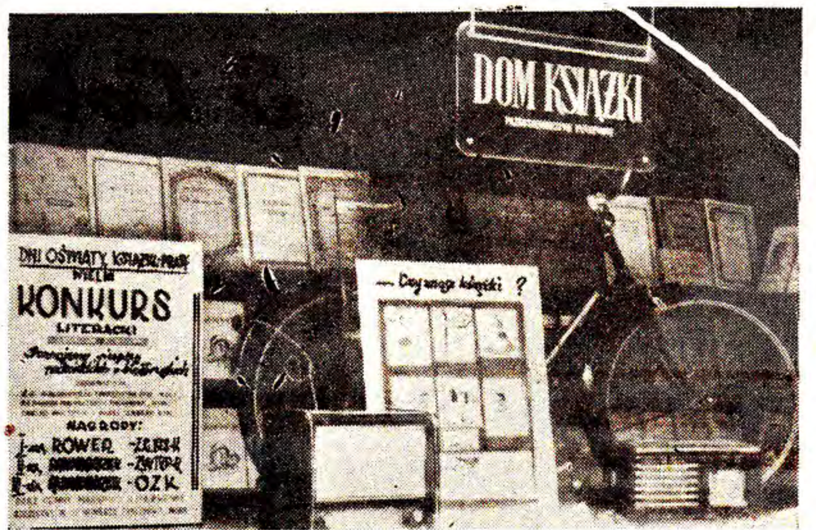

Аб'яўлены рэдакцыяй нашага штотыднёвіка, Галоўным Праўленнем БГ-КТ і ЗВ ТПП-Р Вялікі літаратурна - фільмавы конкурс, карыстаецца вялікім зацікаўленнем не толькі беларускай але і польскай грамадскасці.

Рэдакцыя штодзённа атрымлівае каля 50 лістаў з развязкамі.

На здымку: Вітрына з галоўнымі ўзнагародамі, якія 10 чэрвеня г. г. урачыста будуць уручаны шчасліўцам. фото — Р. Сэскевіч

ВЯСКОВЫЯ ЛАЗНІ

Аб неабходнасці штодзённа мыцца мо' і не трэба было-б пісаць, калі-б жыццёвы вопыт не ўказваў на тое, што нашае насельніцтва не вельмі так ужо часта ўжывае — ваду, мыла і міску.

Тым часам у нашых хатах рэдка дзе ёсць асобны куток для гэтай надзённай, для ўсіх даступнай, працэдуры. Людзі ўвесь тыдзень ходзяць нямытымі, бо ці-ж мыццё рук вадой пусканай з рота можна назваць мыццём.

Пасля працы, у пылу, у брудзе пры гною ці ўладкоўванню інвентара, ці не трэба хоць раз у тыдзень памыцца? Але каб памыцца, трэба мець дзе. Нейк загінулі ў нашых вёсках здаўня існуючыя амаль у кожным двары украінскія лазні. Старыя, яшчэ памятаюць гэтыя неабходныя пабудовы.

Цяпер многія людзі дбаюць толькі аб павярхоўны выгляд, асабліва некаторыя дзяўчаты. Панчошкі, на высокіх абцасах пантофлі, але ногі могуць быць бруднымі. Неаднаразова рознымі блузкамі прыкрываецца брудную кашулю і брудны станік. Менавіта такія дзяўчаты, а потым ужо дарослыя жанчыны не дбаюць аб чысціню свайго цела, кажучы, што няма дзе ў хаце схавацца, каб дакладна памыцца.

Трэба аднак прызнаць, што гэта з'яўляецца адной з галоўнейшых прычын недахопу ахайнасці нашага вясковага насельніцтва. Трэба вярнуцца да даўніх традыцыйных паравых лазняў. Без асаблівых-жа

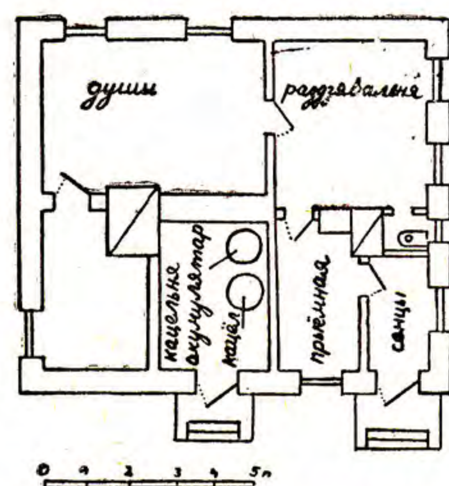

На рысунку: Прыкладны план вясковай лазні.

цяжкасцей можна іх пабудаваць у кожнай вёсцы.

Трэба на вясковых і грамадскіх сходах абмяркоўваць гэтыя справы, а калі знойдзецца большасць так думаючых, высунуць пастанову аб пабудове лазні і выканаць яе грамадскімі працоўнымі абавязацельствамі. Калі будуем дарогі, капаем равы, рамантуем хаты-чытальні, то чаму-б нам не зрабіць у сваёй вёсцы лазню? Не так ужо вельмі многа каштуе, каб сяляне не маглі гэтага ажыццявіць.

Менш выдаць на гарэлку, на непатрэбныя фінціклюшкі, а напэўна знойдзецца сродкі на пабудову лазні. Матэрыял заўжды можна знайсці на месцы або непадалёку — камяні, гліна гравій, якая-небудзь

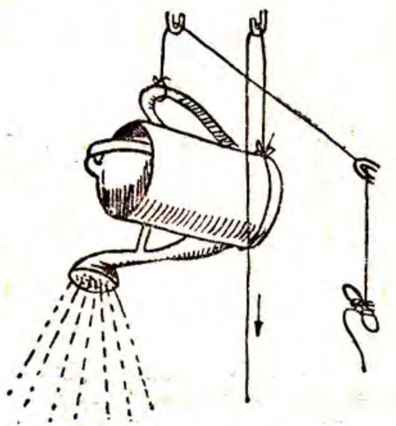

На рысунку: нескладнае прыстасаванне палівачкі ў якасці душы

цэгла пасля разборкі, некалькі вуглакоў на крoквы... Трэба каб моладзь, асабліва з грамадскіх арганізацый, сельгаскааператываў, з ГОМ-аў, зацікавілася гэтай справай.

Цяпер людзі штораз больш цікавяцца працай і бытавымі ўмовамі ў вёсцы.

Справа ва ўздыме культуры, а ці-ж можна лічыць культурным чалавека бруднага, вашывага, ад якога заносіць потам.

Трэба ведаць, што гігіена — навука аб ахове здароўя, з'яўляецца сімвалам культуры чалавека. Апроч гэтага, практычная неабходнасць утрымаць сваё цела ў чысціні — гэта ў вялікай ступені гарантыя перад захварэннямі на заразлівыя хваробы.

Падумайма аб стварэнні добрых умоў для чысціні цела. Трэба пачаць будаваць паравыя украінскія лазні.

Пастанова ўрада адносна падтрымкі грамадскіх працоўных абавязацельстваў, будзе дапамогай, аб гэтым ведаюць Прэзідыумы нашых Радаў.

Др. ШАЫКОЎСКІ
Беласток

Ад рэдакцыі:

Усім тым, якія зацікаўвяцца справай пабудовы лазні, рэдакцыя ахвотна дапаможа ў атрыманні дакументацыі і дакладных інфармацый адносна пабудовы.

Да паспяховага ажыццяўлення нашых мэт

Арганізацыйны З'езд Аддзела Беларускага грамадска-культурнага таварыства, які нядаўна адбыўся ў Варшаве, паставіў перад выбраным праўленнем вялікія і адказныя задачы. Выступаючыя ў спрэчках таварышы ўнеслі многа цікавых прапаноў, з якіх большасць датычыла арганізацыйнай структуры і будучай працы Аддзела таварыства.

З мэтай больш дзейнага арганізавання культурнай працы сярод беларускага насельніцтва Варшавы, пастаўлена задача ўтварыць пры Варшаўскім Аддзеле БГ-КТ навукова-асветную секцыю.

У гэтай секцыі намячаецца згуртаваць зацікаўленую студэнцкую моладзь і працоўную інтэлігенцыю, якія ў вольны час будуць арганізаваць лекцыі і дыскусійныя вечары, прысвечаныя беларускай літаратуры і мастацтву, азнаямляць грамадскасць Варшавы з гісторыяй Беларускай ССР і традыцыямі супольнай рэвалюцыйнай і вызваленчай барацьбы беларускага і польскага народаў, а таксама папулярызаваць вялікія поспехі Беларускай ССР, дасягнутыя ў братняй сям'і народаў савецкай краіны. Прадбачана таксама ўтварыць секцыю мастацкай самадзейнасці, якая дазволіць таленавітай моладзі ўтварыць свой харавы калектыў, вывучаць дэкламацыі і г. д.

Вельмі важнае значэнне для развіцця культурнай працы будзе мела ўтварэнне пры Варшаўскім Аддзеле БГ-КТ бібліятэкі і чытальні, і забеспячэнне яе адпаведнай колькасцю кніжак і часопісаў.

У выніку доўгіх і ажыўленых спрэчак З'езд паставіў перад Праўленнем Аддзела неадкладную задачу прыняць усе меры ў справе арганізавання беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце. Пры гэтым неабходна падкрэсліць, што з узрастаючай з года ў год колькасцю беларускіх школ у Польшчы, адсутнасць вышэйшай навуковай установы ў галіне беларускай мовы робіцца зусім недарэчным і сур'ёзна стрымлівае прыліў высока кваліфікаваных педагагічных кадраў для беларускіх школ. З'езд таксама рэкамендаваў Праўленню Аддзела наладзіць супрацоўніцтва з Польска - Савецкім Інстытутам у галіне папулярызацыі навуковых ведаў аб Беларускай ССР.

Чарговай задачай Варшаўскага Аддзела БГ-КТ з'яўляецца арганізаванне канцэртаў, танцавальных вечароў і экскурсій, а таксама наладжванне кінафільмавых паказаў.

Намячваецца таксама наладзіць і пастаянна пашыраць сувязь з моладдзю Савецкай Беларусі, асабліва паміж студэнтамі Мінска і Варшавы.

Удзельнікі З'езду звярталі ўвагу на недастатковую інфармацыю ў „Ніве" аб жыцці беларусаў у Варшаве. У сувязі з гэтым перад праўленнем Варшаўскага Аддзела пастаўлена задача павялічыць супрацоўніцтва з нашым штотыднёвікам і пастаянна пашыраць карэспандэнцыю аб жыцці і працы нашай студэнцкай моладзі і ўсяго беларускага насельніцтва Варшавы.

І яшчэ адной з асноўных задач, якая мае вельмі важнае значэнне для паспяховага ажыццяўлення нашых мэт, з'яўляецца пастаяннае ўмацоўванне дружбы і супрацоўніцтва з нашымі польскімі сябрамі, а таксама з братнімі — рускім і украінскім Таварыствамі ў Варшаве.

Ю. ТУРОНАК
член Праўлення Варшаўскага Аддзела БГ-КТ.

МЕСЯЧНАЯ НОЧ

Ужо скрылася сонца за лесам,
Снуецца ад рэчкі імгла,
На неба ўзнімаецца месяц,
Шуміць векавая сасна.

Вясёлыя птушкі заціхлі
Не скончыўшы песняў сваіх.
Суровыя цені навіслі
Над самай паверхняй зямлі.

Жыццё замірае навокал,
Шуміць толькі бор векавы.
Па небе бясхмурным высока
Плыве месяц-рог залаты.

Прыемныя подыхі ветру
Нясуцца ў начной цішыні.
Эх, ноч веснавая, бясспрэчна,
Ты шчасцем напоўніла сны!

МІКАЛАЙ КРАСОЎСКІ
Бельск

...Бывай здаровы мужыцкі народзе

Шмат чытачоў не ведае аб тым, што 94 гады таму, беларускі народ чытаў першы часопіс на роднай мове.

Гэты першы часопіс называўся „Мужыцкая Праўда". Рэдактарам і выдаўцам „Мужыцкай Праўды" быў Яська Гаспадар з-пад Вільні. Гістарычныя звесткі гавораць, што пад гэтай мянюшкай крыецца Кастусь Каліноўскі.

„Мужыцкая Праўда" была друкавана латынкай на даволі чыстай, беларускай мове, на двух бачынах аднаго лісткa размерам васмёркі, выдавалася ў Беластоку.

Аб з'яўленні яе гродзенскі губернатар 10.VIII.1862 г. данёс міністру ўнутраных спраў. Міністр атрымаўшы вестку, вельмі ўстрывожыўся і 22.VIII.1862 г. патрабаваў ад губернатара сцісных дадзеных „хто „Мужыцкую Праўду" распаўсюджвае, адкуль бярэ і дзе яна друкуецца".

На гэта губернатар дня 17.IX.1862 г. даў адказ, што следства не дало ніякіх рэзультатаў. Пісаў ён... „лічу сваім абавязкам успомніць аб свежым данясенні беластоцкага жандармскага штаб - афіцэра. На днях ён атрымаў сакрэтна перасланыя копіі трох брашур, — два нумары „Мужыцкай Праўды" і адозву Цэнтральнага народнага камітэта да палякаў. Першы нумар „Мужыцкай Праўды" распаўсюджваецца сярод сялян ужо каля двух месяцаў".

У далейшых нумарах „Мужыцкай Праўды" Каліноўскі ўказвае, што „Нам вольнасці трэба не такой, якую нам цар захоча даць, але якую мы самі, мужыкі паміж сабою зробім... Няма чаго чакаць ад кагось, бо той толькі жне, хто пасее. Царскі прыгнёт — кажа нам забыць, што ў нас ёсць бацькаўшчына... ды мы станьма дружна разам з палякамі, за нашую і іх свабоду, будзе ў нас вольнасць, якой не бачылі нашыя дзяды і бацькі... (№ 3, 5 „Муж. Пр").

Вось, што непакоіла міністра ўнутраных спраў і дзеля таго ён стараўся перашкодзіць барацьбе беларускага народа. Дабіліся царскія сепачы — злавілі Кастуся Каліноўскага і ў 1864 г. павесілі вялікага і слаўнага барацьбіта ў Вільні.

Але памыліліся царскія слугі, калі думалі, што разам з целам К. Каліноўскага павесяць пасеянае ім зерне ідэі, зерне барацьбы за вызваленне Беларусі.

Першы часопіс „Мужыцкая Праўда", гэта зародак беларускага сучаснага друку. Гэта яна праціярэбіла і паказала дарогу ўсім тым нашым часопісам, якія друкаваліся пасля „Мужыцкай Праўды" і якія выходзяць сёння.

К. Каліноўскі сядзячы ў турме, ведаючы аб тым, што больш не будзе мог змагацца за свабоду Беларусі, напісаў да мужыкоў беларусаў:

„...Бывай здаровы мужыцкі народзе,
Жывi ў шчасці, жыві ў свабодзе.
І часам спамяні пра Яську свайго,
Што згінуў за праўду для дабра твайго!

МІХАСЬ АЧАРОТ
Варшава

З ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

Усходнеславянскія плямёны

Вялізарную тэрыторыю ад нізоўеў Дняпра і Днестра на поўдні, да Ладожскага возера на поўначы, ад Карпацкіх гор на паўднёвым захадзе да верхнега Паволжа на поўночным усходзе, яшчэ ў дагістарычны час занялі ўсходнеславянскія плямёны.

Аб рассяленні ўсходнеславянскіх плямён летапісі паведамляюць гэтак: па вярхоўям Дняпра і Волгі, па верхняму і сярэдняму цячэнню Заходняй Дзвіны жылі крывічы, па Бярэзіне і Прыпяці — дрыгавічы, басейн Сожа насялялі радзімічы, у раене возера Ільмен і ля ракі Воўхаў жылі ільменскія славяне, па верхняму і сярэдняму цячэнню Окі пасяліліся вяцічы, ля ракі Дзясны — северане, на поўдзень ад дрыгавічоў жылі драўляне і паляне, а на поўднёвы захад — валыняне (бужане).

Тэрыторыю сучаснай Беларусі насялялі, як відаць вышэй, тры першыя славянскія плямёны: крывічы, дрыгавічы і радзімічы. Пазней з гэтых імення плямён склалася беларуская народнасць.

Усходнеславянскія плямёны, ў тым ліку і крывічы, дрыгавічы і радзімычы, сваё пастовае развіццё пачалі ад першабытнай радовай абшчыны.

Найстаражэйшыя археалагічныя помнікі на тэрыторыі Беларусі адносяцца іменна да пачатковага перыяду першабытнай радовай абшчыны г. зн. да 30 тысяч год да н. э., а першыя пісьмовыя весткі находзяць з 1 тысячагоддзя н. э., ад рымскага гісторыка Тацыта.

Быў гэта час, калі дзякуючы развіццю вытворчых сіл першабытна-абшчынны лад пачаў раскладацца і пачалі нараджацца новыя феадальныя адносіны.

Пачало тады развівацца земляробства, гарады, рамясло; пашыраліся гандлёвыя сувязі і ў лоне плямён пачала ўзнікаць класавая няроўнасць.

У IV стагоддзі ўсходнія славяне стварылі вялікі саюз плямён, які існаваў да VII стагоддзя. Землі сярэднега Паднепроўя ўваходзячыя ў састаў гэтага саюза называліся Руссю (Рос).

Назва гэта на працягу другой палавіны 1 тысячагоддзя н. э. замацавалася за ўсімі землямі заселенымі ўсходнімі славянамі.

Складванне феадальных адносін на тэрыторыі Русі з'явілася асновай для ўзнікнення дзяржавы. Першыннай формай дзяржавы ў славян былі княствы, якія прышлі на змену распадаючымся плямённым саюзам.

Такія княствы існавалі ўжо да IX стагоддзя у палян, дрыгавічоў, палачан, ільменскіх славян.

Цэнтрам княства палачан быў стары горад Русі — Полацк, цэнтрам княства дрыгавічоў — Тураў.

Існавалі іншыя ўсходнеславянскія княствы як: Куявіі (Кіеўская зямля), Славіі (Ноўгародская зямля) і Артаніі (Прыазоўская зямля).

У час разлажэння радова - плямённых адносін і пачатках фарміравання класавага грамадства (V—IX стаг.), пачала складацца старажытнаруская (усходнеславянская) народнасць.

На вялізнай тэрыторыі заселенай усходнім славянствам, на аснове моўнай супольнасці, коранi якой дасягалі глыбокай старыны, разам з народнасцю, пачала складацца і адзіная мова Русі.

Ранейшыя пляменныя назвы (крывічы, дрыгавічы і інш.) з цягам часу набывалі ўжо характар не толькі плямённых, колькі тэрытарыяльных абазначэнняў. На змену плямённым дыялектам у гэты час прышлі дыялекты мясныя тэрытарыяльныя).

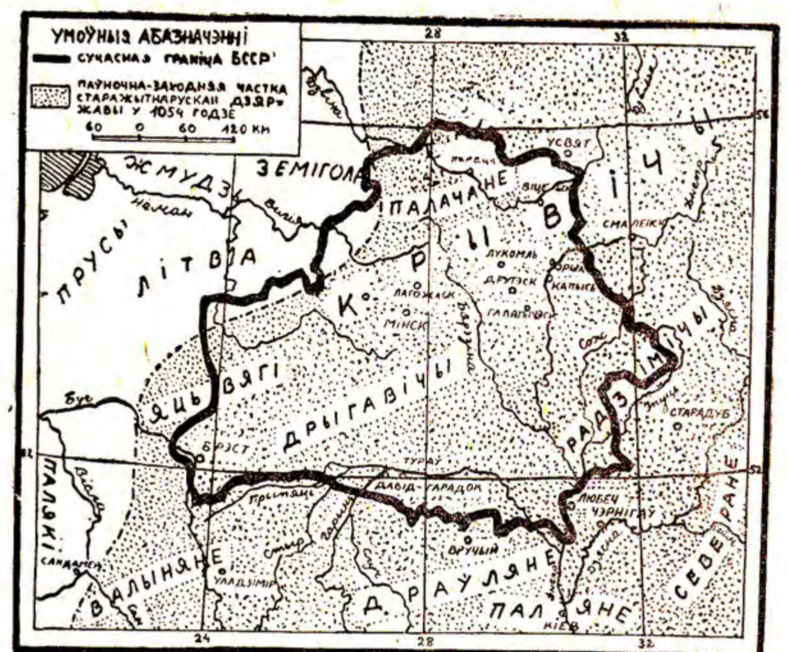

Такім чынам на фарміраванне адзінай мовы Русі мелі ўплыў моўныя асаблівасці разам з асаблівасцямі матэрыяльнай культуры і быту розных частак Русі.

Усходняе славянства да IX стагоддзя дасягнула значнага развіцця. Хутка развівалася сельская гаспадарка, рамяство, будаўнічая тэхніка.

Развіццё вытворчых сіл, класавых адносін і дзяржаўнай улады, з'явілася асновай для з'яўлення на Русі пісьмовасці, якая ўзнікла значна раней X стагоддзя.

Зараджэнне феадальных адносін на Русі было моцным штуршком, які папхнуў гаспадарчае, палітычнае, рэлігійнае і культурнае жыццё славян наперад на лініі паступовага далейшага развіцця.

В. Л.

Аляксей Карпюк

Гісторыя з гнёздамі

(апавяданне)

Дарагія Чытачы! Прадстаўляем Вам маладога беларускага пісьменніка, нашага земляка, Аляксея Карпюка. Нарадзіўся ён ў 1920 годзе ў вёсцы Страшава.

Там і хадзіў у пачатковую школу. У 1934 годзе за спробу ўцячы ў СССР быў пакараны панскім судом у Клецку на тры месяцы турэмнага зняволення.

У 1936 годзе прыцягваўся да адказнасці за прыналежнасць да КСМЗБ. У 1938—39 г. г. вучыўся ў Вільні ў сярэдняй школе, з 1939 на 41 г. г. у Навагрудскім педвучылішчы. У вайну прымаў удзел у барацьбе супроць немцаў, сядзеў у лагеры смерці Штуттгоф, адкуль уцёк.

Апошні час быў камандзірам партызанскага атрада імя Кастуся Каліноўскага, які арганізаваўся з мясцовай моладзі і дзейнічаў у раёне Страшава, у трохкутніку: Заблудаў, Крынкі, Свіслач. Потым быў на фронце.

У 1949 годзе Аляксей Карпюк закончыў Гродзенскі педагагічны інстытут. Зараз працуе ў „Гродзенскай праўдзе".

У 1953 г. пасля надрукавання сваёй першай аповесці „У адным інстытуце", Аляксей Карпюк быў прыняты ў Саюз пісьменнікаў Савецкай Беларусі.

Аляксей Карпюк

Я нарадзіўся на ўскраі Белавежы. Эх, і выносны ў нас лес! Сам з бацькам спускаў ёлку сорак пяць метраў вышыні! Бацька меў зямлі не так і мала. Але на фронце прайшоў добрую школу, а ў семнаццатым нават бачыў і чуў Леніна. Рэвалюцыйны дух бацька трымаў праз увесь час польскай улады, быў арганізатарам забастоўкі лесарубаў і за гэта сядзеў у турме. Я яго за гэта паважаў. Мая маці не спачувала імкненням бацькі і жыла адной гаспадаркай. Аднак я яе любіў і такой.

Па суседску з намі стаяла старэнькая хата Цярэна. Цярэн са сваёй жонкай Настусяй жылі толькі з лесу і рэдка бывалі дома: зімой вазілі лес, вясной лес садзілі, летам і восенню абраблялі зямлю лесніку. Калі яны выязджалі ў пушчу, у іх дома заставаліся малыя дзеці са старэйшай дачкой Маняй. Маня была дзяўчынкай з вялікімі чорнымі вачаняткамі, з доўгім носікам, з двума каштанавымі коскамі. У коскі былі ўплецены шматачкі.

У нашай вёсцы жыў адзін балаховец, які асеў ад вайны. Балаховец меў сына — майго аднагодка Пецьку. Сын быў рыжы, і яго яшчэ малым празвалі Рыжы Пятрук.

Рыжы Пятрук задзіраўся з Цярэнавымі дзяўчатамі. Мой бацька хваліў Цярэна за тое, што ён у час забастоўкі лесарубаў быццам незнарокам падмяў канём паліцыянта. Таму я ахвотна ад Пятрука бараніў Цярэнавых дзяўчат. Не раз, калі Пятрук паб'е Маню, я яму за гэта так дам, што ён увесь у сіняках бяжыць да бацькі скардзіцца.

Потым заўсёды пры набліжэнні небяспекі Маня бегла да мяне. Яна так прызвычаілася, што калі мы сталі пасвіць кароў, ніколі не гнала ў лес без мяне. Бывала, мае каровы маглі не пад'есці, затое штодзень яе ішлі дамоў тоўстымі, ледзь перастаўлялі ногі. Восенню пад вечар, ідучы дахаты, на мне не было сухой ніткі, а Маня са мной гнала сухенькай, быццам і не ішоў цэлы дзень дождж.

Мы раслі, і мне ўсё больш і больш хацелася зрабіць нешта прыемнае Мані.

Аднойчы з бязменам іду ад суседа. Сустракаю Маню. Яна плача наўзрыд.

— Чаго плачаш — пытаю.

— Мама з татам паехалі ў лес і торбачку з полуднем забылі дома!

— Вазьмі ды занясі ім! — кажу я.

— Баюся заблудзіцца ў пушчы. І каля дзяцей няма каго пакінуць у хаце!

Я ўцёк з хаты і занёс Цярэну ў пушчу торбачку.

Яшчэ з ранняй вясны я вартаваў палянкі ў лесе, дзе, ведаў, будуць добрыя чырвоныя ягады. Калі хлопцы наравілі туды гнаць кароў, я ім расказваў пра воўчыя норы, пра верацяніц, якіх быццам там шмат. Каля палянкі, на галінках нізкіх ёлачак, я знарок клаў забітых вужоў, каб адпужаць пастухоў. А калі ягады паспявалі, на паляну, куды толькі каза забягала пагрызці маладых дубцоў, ці прыводзіла сваё казлянё пабрыкацца на сонцы, я прыходзіў з Маняй і сур'ёзна казаў:

— Глядзі!

Сам садзіўся ў ягаднік, кідаў сабе па адной, што ні зелянейшай, ягадзіне ў рот і моўчкі назіраў за ёю. Маня, радасна войкаючы, збірала ягады ў збанок.

Другім разам нарву цэлае бярэма зуброўкі ці дзікага маку. Або ў багне збяру шапку свежых качыных яек. І ўсё гэта для яе.

Зімой, бывала, вырвуся з хаты ў лес быццам за бярозавымі будцамі на венікі. Уцячэ з хаты і Маня. Мы з галінак страхаем белыя пласты. Разграбаем снег і ўглядаемся, як пад ім папрытойваліся зялёныя былінкі, ягадкі на ягадніку. Ад пякучага марозу зноў усё панакрываем пухкім снегам і бяжым на рэчку, паляжам на лёд і ўглядаемся, як цячэ вада. Папрабіваем дзіркі і пускаем пад лёд пузыры.

Я вучыўся ў школе, чытаў кніжкі, расказваў Мані аб тым, што прачытаў. Пад уплывам маіх расказаў аднойчы Маня запрапанавала сабраць калекцыю гнёздаў. Дома не было дзе трымаць іх, мы выбралі месца ў лесе пад густымі ёлачкамі. Я туды назносіў гнёздаў сорак, ад усіх птушак, якія ў нас вадзіліся. Неставала нам толькі аднаго ястрабінага.

Якраз у Настусі, ястраб украў куранё. Мы вырашылі знайсці драпежніка. Я з Маняй доўга хадзіў па пушчы. Аж на высмале, пад адной сасной, мы знайшлі шмат птушынага пер'я, косці. Я па суседняй елцы ўзабраўся да сукоў сасны, палез па яловым галлі на сасну і — да гнязда. Тры каршуны, як добрыя куры, з жоўтымі кіпцюрамі, не надта здзівіліся, калі ўгледзелі мяне, а дружна паказалі жоўтыя ірты. Калі-б я, скінуўшы іх, пачаў злазіць усё было-б добра. Але я стаў яшчэ здзіраць гняздо. Потым захапіўся навакольным малюнкам: пада мной толькі густая зеляніна, а ўверсе яркае сонца і хмары. Мне здалося, што насустрач ім я лячу з верхавінкамі сосен, елак. А сапраўды гэта вецер гнаў хмары. І было шкада, што са мной няма Мані і яна не можа гэтага бачыць. Яе ледзь чутны голас даходзіў знізу, бы з другога свету.

Калі я, злазячы, перабіраўся з сасны на елку, прыляцеў стары ястраб. Ён пачаў лапатаць крыллямі. Мне здалося, што ён кінуўся на мяне. Над вухам нешта сіпла зашыпела, я спужаўся і паляцеў уніз. Бухнуўся на мох, каля птушанят. Адразу спацеў. У мяне пайшла кроў ротам. Не мог устаць, зламаў нагу.

Позна ноччу на тым самым месцы нас знайшлі бацькі. Мая галава ляжала на гняздзе. Маня галінкай арэшніка адганяла ад мяне камароў. Нас тут-жа бацькі пабілі, хоць мы і так плакалі. І толькі тады маці звярнула ўвагу на мае адносіны да Цярэнавай дачкі.

Нага ў мяне дрэнна зраслася, я стаў кульгавым.

Калі я вярнуўся з бальніцы, была ўжо восень. Якраз Настуся з дачкой капала ў нас бульбу. Маня наблізілася да мяне, але мая маці груба яе прагнала. Потым маці падышла да Настусі і заявіла, што ніколі не дазволіць, каб я нават пазіраў на такую бядоту, як Манька. Настуся нешта вострае адказала маці, высыпала на раллю са свайго кошыка бульбу, узяла матыку, за руку дачку і пайшла з нашага поля. А Цярэн з маім бацькам якраз у гэты час сядзелі на мяжы і на сварку жанчын нават вокам не павялі. Яны мірна размаўлялі, курылі, паплёвывалі — хіба добра мужчынам увязвацца ў бабскія справы?

У тую восень, прадаўшы сёе-тое, бацькі паслалі мяне ў Вільню ў гімназію. Бачыць Маню мне давялося рэдка.

Тым часам Маня расла прыгожай дзяўчынай. Яна мела каштанавыя косы, жывыя чорныя вочы, яркія, як маліна вусны. Лоб, вусны, нос і твар у яе быў такой дзіўнай прапорцыі і свежасці, што, гледзячы на яе, усе захапляліся. Мне сказалі, што да Мані заляцаецца Рыжы Пятрук. Я яе аднаго разу падпільнаваў і сказаў, каб у нашых гнёздах шукала пісьмо. Я напісаў цэлы сшытак і паклаў. Назаўтра сшытка не стала. Я клаў яшчэ і яшчэ. Яна кожны раз адтуль забірала.

І вось аднойчы я даведваюся ад вясковых хлопцаў, што Рыжы Пятрук паказвае людзям нейкае маё пісьмо. Я доўга не знаходзіў сабе месца, больш не хадзіў да гнёздаў і нават не глядзеў у бок Цярэнавай хаты. Даведалася пра пісьмо мая маці і пайшла сварыцца. Настуся з-за бэлькі дастала жмут маіх пісем і кінула маці ў твар, кажучы:

— На, давіся імі і ідзі ты са сваім сынам к чорту!

Мая маці іх усе сабрала і папаліла.

Калі я потым сустракаўся з Маняй, рабіў выгляд, што не бачу яе.

Бацька распрадаўся зусім, а ўтрымаць мяне ў гімназіі не здолеў. Я перайшоў на вячэрнія курсы. Вечарамі вучыўся, а днём зарабляў у горадзе: насіў ваду па кліентах, у якіх не было водаправода.

Пад канец першага года вучобы на гэтых курсах са мной здарыўся выпадак, пасля якога канчаткова вырашыўся лёс маёй вучобы. Мне мама прыслала вышытую кашулю, якую я насіў у сябе на вёсцы. Я адразу яе надзеў і пайшоў у школу. На лекцыі геаграфіі прафесар, раптам заўважыўшы маю кашулю, грэбліва сказаў:

— У Афрыцы ёсць народы, якія любяць розныя бразгулькі, каляровыя шматачкі, шкельцы. Дай ім мыла, яны з'ядуць яго, бы прысмак. І ў нас тут на „Крэсах" нешта падобнае захавалася. Некаторыя сяляне па-дзікуску рознакаляровымі ніткамі вышываюць сабе адзенне. Вось вам прыклад — паказаў „прафесар" на мяне.

З мяне пачалі смяяцца. Я не стрываў, стаў настырацца, а потым выйшаў з класа. За грубасць назаўтра мяне выгналі з курсаў.

Ну, выгналі, дык выгналі. Тады так здаралася з многімі, і ў народзе гэта не лічылася заганным. Прыехаўшы да дому, памятаю, на заўтра я рана ўстаў, доўга хадзіў па полі, аглядаў бацькаў ячмень, авёс і думаў, што мне зараз рабіць. Хіба толькі турмы чакаць! — вырашыў я і накіраваўся ў захутаны ранішнім туманам лес, адкуль даносілася зязюльчынае кукаванне і птушыны шчэбет. Увайшоў між сосен. Гляджу — дзяўчаты з лесніком расчышчаюць дзялянку. Сярод іх — Маня. У мяне з'явілася ранейшая злосць і жаданне помсты. Адначасна Маня мяне прыцягвала. Я сеў каля дзяўчат на пень. Яны свабодна пачалі са мной жартаваць, а Маня, збянтэжаная, трымалася зводдаль. Потым нясмела падышла, працягнула на далоні дзве першыя ў гэтым годзе яшчэ чырвонабокія ягадзінкі і ціха прамовіла:

— На... з'еш...

Я ягад не ўзяў. Адчуваючы прыемнасць ад таго, што помсціў сваю ганьбу, я ўстаў з пня і пайшоў.

...У турму я трапіць не паспеў, бо хутка пачалася вайна Польшчы з Германіяй у 1939 годзе.

Пасля вызвалення Заходняй Беларусі я вучыўся ў тэхнікуме і ў саракавым годзе прыехаў на лета дадому.

Аднойчы кручу калаўрод, спускаю вядро, каб зачарпнуць вады. Раптам рыпнула калітка. Забрахаў наш Бобік. Гляджу... да мяне ідзе Маня. Смуглявая, як цыганка. Калі зірнула на мяне сваімі вачыма, я забыўся, вядро ў студні бразнула аб банку з малаком. Я сеў на цэментавую балейку.

— Добры дзень, Міша! — сказала яна ціха, душэўна і падышла так блізка, што мяне абдало цеплынёй яе твару.

— Дзень добры! — ледзь чутна адказаў я.

Маня была байчэйшай за мяне. Бачачы, што я збянтэжыўся зусім, яна глянула ў студню, пацягнула за ланцуг ад упушчанай банкі з малаком і запытала шчыра зацікаўленая:

— Доўга так будзе банка ў студні?

Банку з малаком мая мама пачала апускаць у студню нядаўна, і гэта было яшчэ навінай для суседзяў.

— Гм... Пакуль не вымем, — адказаў я не надта ветліва. Да мяне вярталася роўнавага, а разам з гэтым, як тады ў лесе на дзялянцы, памяць аб зганьбаваных маіх пісьмах.

У хляве на розныя галасы завішчалі свінні, адтуль-жа данёсся голас маёй маці:

— Ксюля, а каб на вас трасца, не дачакаецеся!

У Мані прайшоў нейкі цень па твары, вочы напоўніліся слязьмі. Яна сціснула вусны, нерашуча адвярнулася і пайшла, быццам спутаная, да каліткі. Я распачліва паглядзеў ёй у след. І як я тады яе не паклікаў і не вярнуў, я не магу зразумець да сённяшняга дня!

Пасля гэтай сустрэчы ўжо яна рабіла выгляд, што не заўважае мяне.

У другое лета мне не давялося пабываць дома. Замест канікул я з хлапцамі пайшоў ваяваць.

Ужо была другая зіма, калі мы з групай хлапцоў прыйшлі з мінскіх лясоў у Белавежскую пушчу. Я набліжаўся да родных мясцін. Праходзячы каля ельніка, дзе калісьці была калекцыя гнёздаў, заглянуў туды. Гнёзды ўжо зараслі, іх прысыпала ігліцай, прыцярушыла снегам. Галіны елак, якія калісьці над гэтым месцам рабілі страху так нізка, што мне, каб падлезці пад іх, трэба было нагінацца, цяпер падраслі. Іх галлё недзе гублялася ўгары. Каб глянуць на яго, трэба было задзіраць галаву.

Я пырнуў аўтамата змёрзшае гняздо, якое трапілася мне. У сярэдзіне заўважыў нейкую паперку. На паперцы — сляды даўняшняга пісьма. Нічога нельга было разабраць, хаця крывыя літары

Працяг на стар. 7

Працяг са стар. 6

былі вялікія. У мяне ёкнула сэрца. На момант я забыўся, што чатыры тыдні не быў у чалавечым жыллі, што даўно еў варыва, што ў мяне ад холаду зуб на зуб не трапляе.

Я схадзіў на дзялянку, дзе калісьці мне Маня давала дзве ягадзінкі, а я іх не прыняў. Схадзіў у іншыя мясціны...

Ва ўмоўленае месца прыйшоў бацька. Стары ўзмаліўся, каб я забраў яго разам з маткай у партызаны.

— Не магу, сынок, заставацца ў вёсцы! Цярэнаў заць прыдзіраецца да мяне!.. — заявіў бацька.

Убачыўшы маё вялікае здзіўленне, стары растлумачыў:

— А - а, праўда-бо, ты нічога не ведаеш! Як толькі немец да нас прыйшоў, белагвардзейцаў сын стаў паліцаем. Арыштаваў Цярэна. Прыгразіў Маньцы, што калі яна не выйдзе за яго замуж, ён расстраляе яе бацькоў. Манька пашкадавала бацькоў. Ужо год, як жывуць разам. Кажуць, аднаго разу травілася, а потым уцякала ад яго, дык ён іх усіх ледзь не пастраляў... Вось Цярэн мяне папярэджвае, што тут у лесе ты...

Падыйшлі нашыя войскі да Белавежскай пушчы. Мая брыгада поўнасцю накіроўвалася на фронт і на трафейных машынах выязджала з лесу. Бацька і маці ўжо даўно пабеглі з партызанскага лагера глядзець ці ўцалела хата. Я ўзяў „Опэль", адлучыўся ад брыгады і перад адыходам на фронт вырашыў таксама паглядзець на сваю вёску.

Мне не цярпелася даведацца пра ўсё. Каля вёскі бачу дзве жанчыны жнуць жыта. Каля іх бегае маленькі хлопчык. Я стрымаў машыну, засігналіў. Маладая жанчына ўсадзіла серп у сноп і наблізілася да мяне.

Гэта была Маня.

Страшэнна худая, толькі чорныя вочы, ды каштанавыя косы былі, як калісьці. Пазнаўшы мяне, яна спужалася, аблізала парэпаныя ад спякоты губы, патупіла вочы. Мы доўга маўчалі. Мне стала яе шкада. Я сказаў чула, як мог:

— Эх, Маня, Маня. А магло быць інакш!

У яе па твары пацяклі слёзы. Быццам апраўдваючыся, я тады яе запытаў:

— Ну, добра. Але навошта ты давала чытаць мае пісьмы Рыжаму?

— Міша, ты нічога не ведаеш, — праказала яна ціха, і стала раптам такая блізкая і родная, як калісьці. — Гэта ён падкараўліў нас і сам узяў. Ён мне потым прызнаўся... А ты, Міша, тады клаў пісьмы і мусіць забыў, што я не ўмею чытаць! Я іх брала і складала, не чытаючы. Каму даць пачытаць пасаромілася, усё збіралася пагаварыць з табою. А калі навучылася пісаць пасля нашай размовы каля студні, памятаеш?.. Напісала табе пісьмо і паклала ў гняздо. Ты яго ўзяў?

— Узяў... — невыразна адказаў я.

Мы доўга маўчалі. Мяне ахапіла страшэнная бяссільная злосць на сябе. На полі пачуўся плач хлопчыка:

— Мамка-а-а!

Маня завярнулася і цяжка пайшла да дзіцяці. Мне было так балюча на душы, што на развітанне не мог прамовіць ні слова. Толькі ўключыў газ, машына ірванулася, і я стаў даганяць сваю брыгаду.

А. КАРПЮК

Нашы карэспандэнты і чытачы пішуць

Мы вучымся і працуем

У Бельску ўжо пяць год існуе Беларускі ліцэй выхавацельніц дзіцячых садоў. У ліцэй гэты прыходзяць вучні пачатковых беларускіх і польскіх школ. Кандыдаткі павінны мець слух, голас, любоў да малых дзяцей і любоў да навукі.

Мы, вучаніцы II класа ,Беларускага ліцэя выхавацельніц дзіцячых садоў, хочам у некалькіх словах расказаць аб нашай школе і аб вучобе нашай моладзі.

Наш ліцэй памяшчаецца ў будынку Педагагічнага Ліцэя. На калідоры ў час перапынку адбываюцца спатканні нашай моладзі з моладдзю Польскага педагагічнага ліцэя. Навуковыя прылады ў нас супольныя і супольная радасць.

Пасля заняткаў мы працуем ў навуковых кружках як: гуманістычным, матэматычна - фізычным і мастацкім. Здальнейшыя вучаніцы прымаюць удзел у танцавальным кружку. Дасягненні гэтага кружка вялікія. Моладзь нашай школы прымае ўдзел ва ўрачыстасцях школьных і гарадскіх. Яна выступае са сваімі песнямі, танцамі, вершамі, і г. д.

Беларускую мову мы любім і да яе адносімся з павагаю і пашанаю. Цяпер добра разумеем, што нам, каб пайсці ў шырокія прасторы жыцця, — трэба яшчэ многа вучыцца. Дзеля таго мы стараемся ў школе здабыць, як найбольш ведаў, бо толькі тады патрапім несці святло навукі і культуры ў самыя глухія куткі нашай краіны.

У будучыні, пасля сканчэння школы, будзем поўнымі сіламі змагацца за новае жыццё, за паляпшэнне дабрабыту народа Будзем таксама змагацца за новую комуністычную мараль.

ВУЧАНІЦЫ II КЛАСА

Вучаніцы II-га класа здабываюць веды па беларускай мове.

Перад новым сезонам у Белавежы

Звыш 25 тысяч экскурсантаў наведала ў мінулым годзе адзін з прыгажэйшых куткоў нашай краіны, якім з'яўляецца Белавежскі народны парк.

У гэтым ліку было некалькі сот навуковых работнікаў з СССР, Чэхаславакіі, Венгрыі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Сірыі; дыпламаты з 35 краін, як: Балгарыі, Албаніі, Францыі, Кітая, Галандыі, Італіі і Злучаных Штатаў Амерыкі.

Вельмі моцна цікавілася музеям і жывапісными ваколіцамі Белавежы група мастакоў - скульптараў з Балгарыі.

У часе V Сусветнага фестываля моладзі і студэнтаў у Варшаве наведалі Белавежу шматлікія дэлегацыі розных краін свету.

Усё гэта часамі складалася на недахоп харчовых прадуктаў, асабліва ўлетку.

Каб пазбыцца гэтага — Грамадская Рада ў Белавежы выступіла з прапановай да Ваяводскай Рады, каб пераменавацъ Белавежу - вёску на пасёлак, у выніку чаго атрымліваўся-б больны надзел харчовых прадуктаў, асабліва мяса.

Надыходзячы сезон, у якім спадзяваецца звыш 30 тысяч наведвальнікаў — напэўна будзе шмат лепшым. Г. Р.

Моладзь у Рагачах будуе клуб

У вёсцы Рагачы (Семятыцкі павет) існуе гурток мастацкай самадзейнасці Гуртком гэтым кіруе настаўніца беларускай мовы, Люба Сыч. У апошні час дзейнасць гэтага гуртка аслабла, таму што няма ў Рагачах клуба, няма дзе праводзіць рэпетыцыі, няма дзе збірацца.

Каб гэты недахоп зліквідаваць — хлопцы і дзяўчаты на сходзе зэтэмпоўскай арганізацыі вырашылі грамадскім працоўным абавязацельствам улажыць падлогу, столь, уставіць вокны ў хаце Міколы Іванаўца, які згадзіўся, каб быў там клуб

Гэта ўжо аб чымсьці сведчыць

У Аўгустоўскім павеце, у мінулым годзе не ўдзялялася належнай увагі развіццю простых форм кааперацыі. Канец мінулага года і пачатак гэтага года прынёс вялікія змены ў гэтай галіне гаспадаркі. Так што ў сучасны момант на тэрыторыі Аўгустоўскага павета існуе каля 329 розных форм простай кааперацыі, якія згуртоўваюць ужо 4.853 аднаасобных сялян.

Гуртkoў узаемадапамогі ёсць — 82, машынных сполак — 14, гадаўляных конкурсаў — 56, лугаводскіх аб'яднанняў — 78, аб'яднанняў па вырошчванню кукурузы — 72, люцэрны — 17, лубіну — 5, па гадоўлі садоў — 5.

У параўнанні з мінулым годам лік простых форм кааперацыі павялічыўся на 50 працэнтаў. Адным з найлепшых гурткоў узаемадапамогі з'яўляецца гурток у вёсцы Язева, у якой усе работы сяляне выконваюць супольнымі сіламі. Выдатнымі вынікамі ганарыцца таксама гурток узаемадапамогі ў вёсцы Понізе.

Гаворачы аб формах простай кааперацыі трэба дадаць, што лік гэтых простых форм безупынна павялічваецца. Сведчыць гэта аб тым, што працоўныя сяляне зразумелі карыснасць калектыўнай працы.

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

Прымаецца падпіску на трэці квартал 1956 года на часопіс „Ніва".

Выпісвайце і распаўсюджвайце часопіс „Ніва".

Спаборніцтва па вярбоўцы новых чытачоў „Нівы"

Да 28 мая г. г. у нашым конкурсе па вярбоўцы новых чытачоў, найбольшую колькасць падпісчыкаў прыслалі:

Уладзімір Колас — Мілейчыцы	— 54 падпісчыкаў
Янка Сычэўскі — Арэшкава	— 52 „
Ніна Бура — Шымкі	— 46 „
Уладыслаў Карпей — Нараў	— 29 „
Уладзімір Пятручык — Чыжыкі	— 22 „
Янка Нікалаюк — Курашэва	— 20 „
Лявонь Шчарбак — Хілімоны	— 17 „
Зіна Тымашук — Плёскі	— 16 „

На просьбу нашых карэспандэнтаў, конкурс на вярбоўку чытачоў „Нівы" прадаўжаем да 15 чэрвеня г. г.

Звяртаемся да нашых чытачоў і карэспандэнтаў — шырэй разгарнуць спаборніцтва па вярбоўцы новых чытачоў нашага штотыднёвіка

Перадавая вёска ў Дамброўскім павеце

Вёска Ялова ў Дамброўскім павеце з'яўляецца адной з пяршынствуючых. Доказам гэтага можа паслужыць той факт, што яна планава выконвае ўсе дзяржаўныя пастаўкі.

Апроч гэтага, сёлета, усе збожжавыя культуры засеяна сеялкамі ў выніку чаго значна павялічыцца ўраджаўнасць палёў. Палавіна гаспадароў сеяла, азімыя як і яравыя збожжавыя культуры выключна селекцыйным зернем

Найболыш вядомым вясковым актывістам і перадавым селянінам ў вёсцы Ялова з'яўляецца грм Дамінік Тарасевіч. Яго клапатлівы догляд глебы і саду, безупыннае імкненне атрымаць як мага багаты ўраджай, — служыць у прыклад іншым навакольным гаспадарам

Шмат часу прысвечвае грм. Тарасевіч на вывучванне сельскагаспадарчай лектуры, а здабытымі такім чынам, ведамі ахвотна падзяляецца з іншымі гаспадарамі сваёй вёскі.

Прыкладны гаспадар

Яўгеній Глушук з вёскі Казлова (Семятыцкі павет) з'яўляецца прыкладным гаспадаром. У апрацоўцы зямлі карыстаецца ён навейшымі асягненнямі агратэхнікі. Сее заўсёды сеялкай, ужывае мінеральных угнаенняў і таму атрымлівае добрыя ўраджаі.

Ён не толькі дае прыклад лепшай апрацоўкай зямлі, ён таксама добра вывязваецца са сваіх абавязкаў. Глушук ужо выканаў гадавы план паставак мяса, малака, а таксама заплаціў ужо другую рату зямельнага падатку. М Х.

Па слядах нашых матэрыялаў

Па пісьмах, якія рэдакцыя пасылала на рэагаванне, ВЗГС — Беласток паведамляе, што рэферэнт грм. Урбан у ГС — Міхалова за нядобрыя адносіны да людзей і несумленную класіфікацыю скупляных шкур, атрымаў вострую вымову з папярэджаннем. Вырашана накіраваць яго на курс дзеля павышэння сваіх кваліфікацый.

*

Адносна сатыры „Вострым брытвы", змешчаным на староны гумару, ў 9 нумары „Нівы", ВЗСП у Беластоку паведаміў, што зараз цырульны пункт у Бельску ўжо забяспечаны асёлкам для вастрэння брытваў, чатырма імпартаванымі брытвамі і адной стрыжнай машынкай.

АДКАЗЫ РЭДАКЦЫІ

ГРМ. ЯНКА ІВАНЮК — БЕЛАСТОК. — Пытаеце ў сваім лісце, што трэба зрабіць, каб паступіць у афіцэрскае вучылішча. Адносна гэтай справы трэба непасрэдна звярнуцца ў ВКР, у гэтым выпадку ў ВКР — Беласток.

ГРМ. Г. М. — БЕЛЬСК. — Паведамляем, што рэдакцыя за матэрыялы не заказаныя для газеты, не плаціць. Плацім толькі за тыя матэрыялы, якія ў кагосьці заказваем і якія потым друкуюцца на старонках штотыднёвіка. Карэспандэнтам і чытачам за змешчванне іх карэспандэнцый, рэдакцыя не плаціць, а толькі за актыўнае супрацоўніцтва ўзнагароджвае іх кніжкамі або іншымі ўзнагародамі.

ГРМ. СЯРГЕЙ ФІЛІПЮК — БЕЛЬСК. — Паводле пастановы Цэнтральнай управы кінематаграфіі кіно, якія прадаюць білеты на кіносеанс, мусяць захаваць пры продажы прапорцыю 1:3 (інакш 25 прац. ільготных і 75 прац. нармальных білетаў). Адносна кінасеансаў спецыяльна заказаных кіраўніцтвам школы або прадпрыемствам у пазасеансавыя гадзіны, кіраўніцтва кіно абавязана прадаць ільготныя білеты.

АГАФОН АБРОТКА ЗДАЕ ЭКЗАМЕН

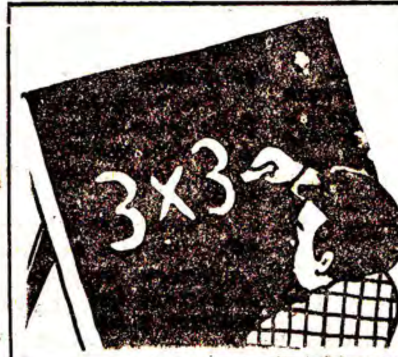

Усё трэба знаць на аман,
Агафон здае экзамен.
Падыходзіць да табліцы...
Глянце, як ён хутка лічыць.

Дзівуецца сам настаўнік:
Вось, каб мець усіх такіх.
Агафон дзіцюк цікавы,
Шчэ-й паможа для другіх.

Сабраў: Ваню, Таню, Грышку,
Разлажыў прад імі кніжку.
І расказвае цікава
Як будуецца Варшава.

Усе школьнікі гурбою,
Сход склікалі ў адной хвілі —
Агафона старшынёю
Школы на канец зрабілі.

— Калі не будзеш глядзець, —
Вось што будзеш з мяне мець!

(Перац)

ВАРАЖЫХА

Па павеце ходзяць слухі,
Што ў вёсцы Ціхай
Жыве слаўная Настуха,
Баба — варажыха.

Нават не трэба прасіці,
Дай жытка з поўкварты —
Зараз зачне гаварыці
Праўду ні на жарты.

І што было, і што будзе,
На шчасце, на сэрца.
Кажа: — Глянь усё будзеш у людзях,
Так карта кладзецца.

Вось стаіць валет віновы,
З ім ні задавайся.
А вячэрняю парою,
Глядзі, не ўпівайся.

Мае быць у цябе пакража,
Прыхавай баронку.
Шчэ й на вуха ціха кажа:
— Май вока на жонку.

Часта Дзміцяр да вас ходзіць
З нядобраю мэтай.
Вось бубновы туз выходзіць,
Значыць міне й гэта.

Глядзі, вось крастова дама,
Памагае людзям.
Стаіць у картах, позна - рана
Ляпей табе будзе.

Ой, саколік, ты шчаслівы! —
Ды карты згарнула.
— Я-ж ужо ў кааператыве,
Значыць адганула.

КОРАНЬ

Міхалоўскія прыпеўкі

Наракаюць цёткі, дзядзі,
Што вялікае безладдзе
У нашым Міхалоўскім садзе,
І ніхто таму не радзіць.

Ляжыць паламана сетка,
Радуюцца качкі і куры,
Шпацыруюць сабе ў кветках,
У клумбах выграбаюць дзюры.

Ой, загадчык, вы глядзіце,
Ды парадак завядзіце.
Будзе чуць аб вас у павеце,
Мы апішам ў газеце.

У доктара

— Скажыце, што гэта за хвароба: як пачну есць, дык-бы еў, еў, еў, еў..., як пачну піць, дык-бы піў, піў, піў..., а як пачну спаць, дык-бы спаў, спаў, спаў..., а як пачну ісці, дык-бы ішоў, ішоў, ішоў і ішоў.

— Як я цябе штурхану, дык будзеш ляцець, ляцець, ляцець!...

Цудоўны гадзіннік

— Гадзіннік гэты з'яўляецца малым шэдэўрам. Уявіце сабе, што 8 дзён ходзіць без накручвання.

— А, што было-б, калі-б яго накруціць!..

Гэтая малатарня ўжо шмат гадоў стаіць не рамантаванай.

— Ці доўга яна будзе стаяць — пытаюць сяляне з сельскагаспадарчага кааператыва ў Парослах.

— Аж пакуль зацікавіцца ПОМ у Беласточку!

Міклашоўцы яго знаюць —
Леванеўскі Мікалай.
Хлеб ў гарэлку заганяе,
Дзеці клічуць: — Хлеба дай!

Узаемная абраза

— Пан крытыкуе мой вобраз? Але пан у мастацтве зусім не разбіраецца, бо сам ніколі, як мне вядома, не намаляваў карціны!...

— Калі яйка не добрае, разбяруся ў гэтым, хоць я ніколі не зносіў яек.

Інтэрв'ю

— А чаму-ж вы, містэр Даллес,
Спяваеце „ібэр аллес"?
— Гэтак мяне Адэнаўэр
Навучыў спяваць аб славе.

КОРАНЬ

ЛЯСНАЯ ПЕСНЯ

Словы: А. Русака — Муз. В. Алоўнікава

для муж. хору

Ой, бярозы ды сосны —
Партызанскія сёстры,
Ой, шумлівы ты, лес малады.
Толькі сэрцам пачую
Вашу песню лясную
Ды успомню былыя гады.

Ды успомню пажары,
І варожыя хмары,
І завеі халодных снягоў,
І слату і нягоды,
І начныя паходы,
І агні партызанскіх кастроў.

Край любімы мой, родны,
Ты на свеце свабодны,
За цябе я на бітву хадзіў,
Каб ніколі, ніколі
Ты не быў у няволі,
Каб заўсёды у шчасці ты жыў.

Адышлі тыя годы,
Адгрымелі паходы,
Толькі пушча за полем шуміць.
Ой, бярозы ды сосны —
Партызанскія сёстры,
Вас ніколі ў жыцці не забыць.

МУДРЫ КРАМАР

Сталы жыхар вёскі Лявонявічы — Янка Буйко, — малады, досыць шустры і мазгавіты хлапец задумаў знайсці сабе лёгкую і прыбытковую працу... Без ведама грамады узгадніўшы пытанне з загадчыкам кааператыва ў Міхалове, адчыніў галантэрэйную кааператыўную краму. Загадчыку што..(:) яго справа збыць са складу тавары, — павялічыць тавараабарот. — Бяры тавары і адчыняй краму, гандлюй на карысць сабе і дапамогу грамадзе. Грамадскія сходы тут зусім непатрэбныя. Лішняя валакітня..., — сказаў загадчык, выпіўшы добрую чарку вясковай хлебнай „лявоніхі".

І вось, у адзін прыгожы дзень, наш крамар Янка, з'явіўся ў вёску з поўным возам тавараў.

Такі транспартна - таварны рух выклікаў у вёсцы вялікую сенсацыю. Дзеці і жанчыны беглі за возам і галасна крычалі: тавары, тавары, тавары!!! У нашай вёсцы будзе крама!!

І сапраўды!... праз адну ноч, як неякі прывід, з'явілася крама. Тавары на паліцах разложаны ў належным парадку. Крамар Янка ў белым хвартуху з вялікім гонарам бегаў вакол прылаўка.

Спачатку наш Янка працаваў сумленна. Але ўбачыўшы, што зусім малы даход — 400 — 500 зл. у месяц, (з рахунку 5 працэнтаў ад сумы тавараабароту), наш Янка шчыра ўзяўся за новы, больш прыбытковы метад гандлю. Закінуўшы далёка ў скрынку дзяржаўны цэннік, ён пачаў арыентавацца ў продажы тавараў цэннікам „Паталок,,...

Праз некалькі дзён гандлю такім метадам, у краму прыбегла разззлаваная дзяўчынка В. Б і з горкім жалем пытае: — Янка, што гэта такое? Учора ты прадаў нашай дзядзіне машынную іголку за 2 зл., а сёння з мяне, за такую самую кропка ў кропку, узяў 3 зл.

— Гэта была выпадковая памылка, — засароміўшыся, адказаў Янка. — Атрымай залатоўку.

Праз некалькі гадзін у краму прыбегла жанчына К. В. з аркушам каляровай паперы ў руках і кажа: — Янка, чаму гэта так, вось папера такіх памераў у другіх крамах каштуе 1 зл. 80 гр., а ў цябе 2 зл. 50 гр?

— Гэта іншы колер, незалежна ад стандарта, — адказаў Янка.

У пошуках новых грашовых прыбыткаў, наш Янка надумаўся злучыць дзяржаўны гандаль з прыватным.

Карыстаючыся выпадкамі ён пачаў купляць у Беластоку дробныя дэфіцытныя тавары і прадаваць іх з добрым барышом. Напрыклад: пачак лаўровага лісця каштуе 1 зл. 60 гр., а ён з вялікім поспехам прадае яго па 4—5 зл. за пачак.

Па вёсцы ходзяць яшчэ больш цікавыя гутаркі.

— Кажуць, наш крамар падменьвае муку...

— Трэба пільнаваць...

— Ліха яго дапільнуе...

Між тым наш Янка цяжка працуе ў краме, перастаўляючы мяшкі з двухгатунковай мукою. „Шанц гарантаваны... Ніякі пакупнік не зможа заўважыць фальшу" — думае Янка. „Мяшок белы і мука белая"...

У дзяржаўным гандлі Янкі, адсутнічаюць ярлыкі на таварах з паказаннем дзяржаўных цэн. Добрая палавіна тавараў знаходзіцца на кватэры. Няма такжама шыльды на дзвярах аб часе працы. Кожны працоўны дзень у яго пачынаецца так: — Шчыльна паснедаўшы і запіўшы „Здроем", Янка перакульваецца на ложак з „Мэвай" у зубах. Блакітны дым невялікімі коламі падымаецца да самай столі і гіне сярод павуціны. — Янка, а Янка! пара ўжо ісці ў краму, — чуецца нецярплівы голас чакаючых у кухні, пакупнікаў.

— А колькі Вас там?

— Ужо шэсць.

— Мала. Яшчэ да дзесяці не дайшло.

„Мэва" дагарэла да канца. Белы попел сыпнуў на кашулю. У гэты момант з кухні пачуўся больш патрабавальны голас.

— Янка, ужо 10! Ідзі хутчэй, якая табе халера!!!

„Значыць пара на працу" — падумаў Янка і пачаў падымацца з ложка.

І вось наш крамар такім чынам працуе...

Партыйная арганізацыя вёскі, заўважыўшы дрэнныя адносіны ў працы крамара Янкі, паставіла пытанне перад гандлёвымі арганізацыямі ў Міхалове і Беластоку, аб звальненні яго з працы.

У палавіне студзеня гэтага года прадстаўнікі памянутых арганізацый прыехалі ў вёску і склікалі агульны сход. Доўга гаварылі, выказваліся, абмяркоўвалі.

Нарэшце пастанавілі: — „Крамара Янку Буйко зняць з займаемай пасады. Падшукаць новага крамара і перадаць кааператыўную краму".

Прадстаўнікі забралі пратаколы і раз'ехаліся па сваіх месцах. Але на вялікі жаль, вынікі з гэтага аказаліся зусім дрэнны. Пратаколы ў Міхалоўскіх і Беластоцкіх канцылярыях, пакрыўшыся тоўстым пластам пылу, спакойна ляжаць...

І спакойна арудуе ў дзяржаўнай краме мудры крамар Янка.

Дзядзька Лявонь

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ Адрас рэдакцыі: гор Беласток, вул Кілінскага 7/1. Тэлефоны: Гал рэдактар і сакратарыят 25 89, аддзелы рэдакцыі 36 43 Умовы падпіскі: на 6 месяцаў — 15 зл 60 гр, на 3 месяцы — 7 зл 80 гр. Падпіску прымаюць паштовыя ўстановы і пісьманосцы. Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 w Białymstoku.
Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку Т-7-1719